Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
...АДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

№ 172 (16395) | 1983 оной июлиин 28, четверг | Сэн 3 мүнгэн

...ЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ—БУЛТАНАЙ ХЭРЭГ

ЭРШЭЕЭ УЛАМ ШАНГАДХАН

...гаар бүтээгдэнэ. Даб дээрээ трактор, машинанууд нэй яһала һайнаар хүдэлгэгдэнэ. Мүнөө гурбан тракторнай сенажда эльгээгдэнхэй. Эдэмнай үглөөдэр бусажа ерэхэ ёһотой.— гэжэ звеное даагша нүхэр Гомбоев хэлэнэ.

— Энэ жэлдэ бүхыдөө хэды шэнээн үбһэ тэжээл нөөсэлхэ түсэбтэйбта?—гээд асуубабди.

— Даабаримнайшье ехэ юм. Манай звеногойхид байгша ондо 392 гектар сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 14 центнер ногоо хуряажа абаха түсэбтэй. Харин бидэ гектарай 20 центнер гэхэ гү. али бүхыдөө 7840 центнер үбһэ сомохоор хараалнабди. Һүүлэй мэдээгээр коллективнай 30 гектар сабшалангай ургаса сабшажа, 4 томо һүри болхообо. Энэмнай бүхыдөө 200 центнер тэжээл бэлэдхэгдэһэн болоно,— гэжэ Цыдып Жамбалович харюусаба.

— Танай звенодо хэдтнай һайнаар хүдэлнэб?

— Тиигэжэ илгаруулха хүн манда байхагүй. Үбһэ сабшаха, тармаха, хуряаха, һүрилхэ хүдэлмэринүүдые хэн хэншьегүй бултааран хэнэ ха юмбибди. Манай коллектив энэ жэлһээ эхилжэ. бригадна подрядай гүримаар хүдэлнэ. Тиимэһээ бидэ бултанайнгаа түлөө ажалланабди. Звенодомнай дүршэлтэй бэрхэ механизаторнууд яһала олон. Эдэнэрэй дундаһаа трактористнууд Дугар Хайбзанов. Павел Алексеев. Владислав Воронцов. Александр Абидуев. һүришэд Саилан Базаров. Иван Пахомов, Түмэн Жамбалов, Эдуард Моноев гэгшэдые дурдамаар. Эдэ хүбүүд жэл бүри намтай хамта хүдэлдэг юм,— гэжэ звеное даагша хэлэнэ.

Тус коллектив үбһэеэ модоор хэһэн балгаанда адлирхуу тусхай түхеэрэлгэ дээрэ һүрилдэг юм. Юундэ иигэжэ хэнэб гэхэдэ. ной тоншогоор обоологдоһон үбһэн һалхинда үлеэлгэхэдээ шанар шэмэеэ алданагүй, бурьтажа, үжэжэ мууданагүй бшуу.

— Үбһэндэ ороһоор арба гаран хонобобди. Сабшалангай ургаса яһала һайн гээшэ ааб даа. Гансал унаһан ногоогоо саг соонь хуряажа шадаха хэрэгтэй. Мүнөө гектар бүриһөө хорёод центнер ургаса абтана. Би хабарһаа хойшо даалгагдаһан сабшалангаа гурба дахин уһалааб, манда оройдоол 35 тонно минеральна үтэгжүүлгэ үгөө юм. Энэнь хаанашье хүрөөгүй. Үбэл-хабарай һарануудта дүрбэн луговод хамтараад ажаллаабди,—гэжэ тэрэ хэлээ һэн.

Тус звеногой коллектив энэ жэлдэ үбһэ бэлэдхэхынгээ хажуугаар үшөө 600 тонно сенаж дараха даабаритай юм. Энэ хүдэлмэреэ тэдэнэр үглөөдэрһөө эхилхээр хараална. Тиимэһээ һүһаалиин фермын хажуудахи сабшалан дээрэ тракторай нэгэ косилка үдхэн ногоое урматайгаар хабтайлган унагаажа ябаба. Энэ сабшагдаһан ургасыень үглөөгүүр шэмэтэ тэжээлдэ шэрэжэ эхилхэ юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ иимэ хэды гандуу байгаашье һаань. «Дружба» совхозойхид ниитынгээ адууһа малда яһала ехэ үбһэ тэжээл нөөсэлһэн байна. Тэрэнэй ашаар бүхы малаа гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулаа, үнгэрһэн хахад жэлэй туршада хараалагдаһан түсэбөө холо үлүүлээ. Горитой үбһэ, һолоомо хурлажа, хабартаа хүршэ «Талецкий» совхоздо үгөө.

Байгшашье ондо тус ажахынхид бүхы хүсэеэ элсүүлжэ, сабшалангайнгаа ногоое һогооборишье үлөонгүйгөөр хуряажа абаха гэхэ гү, али бүхыдөө 1875 тонно үбһэ, 800 тонно сенаж, 6250 тонно силос, 150 тонно витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхэ зорилготой. Тиигэжэ нёдондоной хиһоо һураггүй ехэ тэжээл нөөсэлхөөр хараална. Манай ябаһан үдэр эдэнэр бүхыдөө 316 гектар газарай ногоо сабшажа унагаагаад, 602 центнер үбһэ һүрилөөд байгаа һэн.

Игэжэ тус ажахыда үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри үдэрһөө үдэртэ эршэдэжэ байнхай.

Д. ДОНДОКОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: звеное даагша Ц. Ж. Гомбоев; үбһэн сомогдожо байна.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

Загарайн район.

...йоной ажахынуудай луговодууд, механи... ондо үбһэ ногооной, тэжээлэй урга... ургаса абахын тулада ехэхэн оролдолго ... Газарай үрэжэл һайжаруулхаһаа гадна ... донник, хүсы үбһэ, рапс, обёос, горохой ... байна. Хабартаа, мүн зунай эхинһээ хура ...ндань ногооной, тэжээлэй ургамалнуу...аар гараа. Байгша ондо эндэхи ажахынууд ...нган центнер үбһэ һүрилжэ, 60 мянган цент...жа абаха гэхэ гү, али нёдоидонойхиһоо ...р хараалһан зорилго байна. Мүн силос ... юм. Район түрүүшынхиеэ 5500 центнер ...тай гурил бэлэдхэхэнь. Мүнөө бүхы сов...элэй зургаан агрегат бүтээсэтэйгээр үдэр, ...дэжэ байна.

...спондент Ш. Бакшеев ажахынуудай хүтэл...хөөрэлдэжэ, үбһэ тэжээл бэлэдхэл...хилһэн тухай хэдэн асуудалтайгаар ханда...й харюу доро толилбобди.

ҮБГЭН ЗАЛУУГҮЙ ҮБҺЭНДӨӨ

Хамниин совхозой директор Ж. Ц. ВАНКЕЕВ: Нээмэл партийна суглаанай тогтоолоор гүүртэнүүдые, фермэнүүдые, отарануудые даагшанар звенонуудые толгойлжо, үбһэ тэжээл бэлэдхэнэ. Хоёр АВМ ашаглалгада оруулагдаа. Тэжээл бэлэдхэхэ харюусалгата саһын түрүүшын үдэрһөө шахардуу байдалда орогдобо. Зэдэ, Хамни болон бусад гол горхон үерлэжэ, үбһэшэд отогуудтаа 5 үдэрэй туршада хүрэжэ шадабагүй. Бүхыдөө 5 морин косилка, 10 гаран хомууд, тоногууд, косилкын хутага хурсадаха хэрэгсэлнүүд дутагдана. Һаяар силосэй ургамалнуудые хуряажа эхилхэмнай. Теэд 12 автомашинанууднай эбдэржэ зогсонхой. «Госкомсельхозтехникын» районой нэгэдэл запас частьнуудаар ханганагүй. Мүн дизельнэ түлишэ, түрхихэ материалнууд, аргамжанууд асарагданагүй.

Дүтэлүүрэй совхозой директор Р. Л. БАНДЕЕВ: Закаменск хотоһоо манай шефүүд олоор ерэжэ, набшаһата тэжээл, халаахай ехээр бэлэдхэнэ. Ойрын сагта 600 гаран центнер витаминтай тэжээл нөөсэлбэ. Илангаяа Холтоһоной уурхайн, хилээмэнэй заводой, редакци болон типографиин коллективүүд эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилнэ.

Үлэнтэ нютагтахи 100 гектар таримал ногоон, 200 гектар сабшалан мүндэртэ сохюулжа хосороо. Эндэ 3 мянга гаран центнер үбһэн һалаба гээшэ. Бусад сабшалан дээрэһээ гектар бүриһөө дунда зэргээр 12,5 центнер, луговодуудай үтэгжүүлһэн сабшалангһаа 25—30 центнер үбһэн хуряагдаха гэжэ хүлеэгдэнэ.

СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой директор П. Д. СОКТОЕВ: Диилэнхидээ хабшуу жалгын хоорондуур оршоһон багахан сабшаланда үбһэ бэлэдхэдэг гээшэбди. Тракторай косилка хэрэглэхэдэ захын ногоон ехээр үлэшэдэг. Тиихэдэ харганаа бургааһан үдхэнөөр тойрон ургашанхай юм. Тиимэһээ манай ажахын олонхи звенонууд ногоо сабшахадаа гол түлэб морин косилка, гар хажуур хэрэглэдэг байна. Байгша ондо түрүүшынхиеэ шэмэтэ тэжээл нөөсэлхэмнай. Бүхыдөө 530 тонно силос, 120 тонно сенаж бэлэдхэхээр 3 шэнэ траншей малтажа ашаглалгада оруулагдахань.

Ёнгорбойн совхозой директор С. С. БАНЗАРАКЦАЕВ: Манай ажахын үбһэшэд бороо хурын ороходо урдынхидаал миин зогсохогүй байна. Иимэ шахардуу сагта тэдэнэр сенаж бэлэдхэхэ түсэбтэй. Үбһэ һүрилхэдэ үгтэдэг түлөөһэнэй хэмжээнэй 25 процентнь иимэ тэжээл бэлэдхэхэдэ түлэгдэхэ юм. Силосэй ургамал хуряаха дүрбэн шэнэ комбайн абаабди. Сентябриин 10 болотор тэжээл бэлэдхэлгээ түгэсхэхөөр хараалагдана.

Санагын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Л. С. НОРБОЕВ: Сомоной Соведэй харьяата газарта түбхинэһэн бүхы 13 предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай коллективүүд 600 гаран центнер үбһэ, 300 центнер набшаһата тэжээл, 100 центнер халаахай бэлэдхэхэ түсэбтэй. Мүнөө үедэ 21 алба хаагша совхозой звенонуудай гэшүүд боложо хүдэлмэрилнэ. Тиихэдэ 25 пенсионернүүд 6—7 классуудта һурадаг 20 һурагшатай хамта даалгагдаһан сабшалан дээрэ үбһэ хуряажа эхилээ. Тэдэнэр ажалдаа үмсынгөө мори тэргэ, зэр зэмсэг хэрэглэнэ. Үндэр наһатайшуул бэлэдхэһэн үбһэнэйнгөө 30 процентыень ажалай түлбэри болгожо хубидаа абаха хэлсээтэйгээр хүдэлмэрилдэг юм.

Гадна саг үргэлжэ субботник, воскреснигүүд үнгэргэгдэхэ байна. Хамниин хүдөөгэй Соведэй хандалгые Санагын совхозой алба хаагшад, предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд дэмжэжэ, нэгэ хүн бүхэн 5 центнер үбһэ бэлэдхэжэ, тушааха уялга абаа.

Захааминай районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ С. Л. Гатапов: Районой хүн зоной 65 процентнь үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хам оролсожо, хабаадалсаха зэргэтэй. Мүнөө предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд үшөө 500—600 хүниие саг зуураар гол ажалһаа сүлөөлжэ, звенонуудта эльгээхэнь. Хамниин сельскэ Соведэй ажаһуугшадай үүсхэл дэмжэн, бүхы пенсионернүүдтэ, студентнэртэ, һургуулиин һурагшадта, тосхонуудай хүн зондо тэжээл бэлэдхэхэ нэмэлтэ даабари үгтөө. Урда жэлнүүдтэ орхигдошодог газарта мүнөө ногоон һайнаар ургаһан байна. Тиимэһээ болдогуудай, хада уулын хормойнуудай ногоон гар хажуураар сабшагдажа абтаха юм. Набшаһата тэжээлэй орондо халаахай ехээр нөөсэлхэ зорилго табигдана. Энэ хүдэлмэри гол түлэб шефүүдэй хүсөөр бүтээгдэжэ байһаар. Совхоздо туһалхаяа ерэһэн ажалшадые гэр байрада оруулха, эдеэ хоолоор, хүдэлмэреэр, зэр зэмсэгээр дары хангаха даабари ажахынуудта үгтэнхэй. Мүнөө районой тэжээл бэлэдхэгшэд эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар хангагдадаг болоһониинь һайшаамаар.

Райгүйсэдкомой тогтоолоор ашаанай 150 автомашина тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүдэлгэгдэхөөр бүхы совхозуудта хубаарилагдаа.

Манай районой ажахынууд байгша ондо нэгэ хахад-хоёр жэлдэ хүрэхөөр элбэг тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Үдэр бури ороһон хура бороон үбһэ тэжээл бэлэдхэгшэдтэ тойбо тодхор ушаруулһаар. Гэбэшье районой хүн зон урдаа табиһан зорилгоё бэелүүлхын түлөө эрмэлзэл оролдосотойгоор ажаллана.

СТУДЕНТНЭР, ҺУРАГШАДАЙ ЭДЭБХИ

Яруунын районой Нарһатын совхозой пенсионернүүд, һургуулиинхид, мүн амаралтаар гэртээ ерэһэн студентнүүд зунай һарануудта 3500 центнер үбһэ хуряаха уялга абаба. Мүнөө эдэнэр гурбан звено боложо хубаараад, үбһэ хуряалгада гараба. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд. сельскэ Соведтэй хамта ниитын малда тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ бүхы хүн зониие элсүүлхэ талаар эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тус совхоз хамта дээрэнь гушан мянган центнерһээ бага бэшэ үбһэ хуряаха зорилго урдаа табина.

Дүрбэн звено болгогдоһон ажахын механизаторнууд үбһэ хуряалгын оньһон техникые таһалгаряагүйгөөр хүдэлгэнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ Цырен Доржиев, Бадма Дондоков гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг звенонууд эрхим ажалай жэшээ харуулан хүдэлжэ, хэдэн зуугаад центнерэй һүринүүдые бууса, отарануудай дэргэдэ бодхоожо эхилбэ.

Д. ДАГБАЕВ.

ШАГНАЛ

Худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой талаар габьяатай байһанайнгаа түлөө СССР-эй Минлесбумпромой Буряадай УРС-ын Хоринн ОРС-ын 14-дэхи магазиниие даагша Хандама Дымбрыловна **Дашинимаева,** «Нижнеангарсктрансстройн» УРС-ын 397-дохи СМП-гэй ОРС-ын 2-дохи магазиниие даагша Мария Емсеевна **Даганова,** Улаан-Үдын 1-дэхи пищеторгын директор Владимир Павлович **Михайловский,** Буряадай эд хэрэглэгшэдэй холбооной Жэмһэгэй совхозрабкоопой «Промтовары» магазиниие даагша Лидия Гомбоевна **Никифорова,** Улаан-Үдын столовонуудай 1-дэхи трестын «Чудесница» кафегэй үйлэдбэриие даагша Валентина Васильевна **Патрина** гэгшэд **Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшэ** гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

• • •

Капитальна барилгын талаар габьяатай байһанайнгаа түлөө «Союзметроспецстрой» управлениин прораб Анатолий Иванович **Голованов,** Улаан-Үдын авиазаводой барилга-хабсаралгын управлениин штукатурнуудай бригадир Марфа Матвеевна **Зятькова,** «Союзметроспецстрой» управлениин гранитчик Николай Никитович **Киров,** «Улан-Удэтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын шулуушадай бригадир Борис Николаевич **Коваленко,** «Союзметроспецстрой» управлениин начальник Алексей Гаврилович **Левин,** «Уралтранстехмонтаж» трестын 100-дахи Водремэй начальник Михаил Степанович **Свиикин,** «Союзметроспецстрой» управлениин бригадир Михаил Павлович **Соловьев** гэгшэд **Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

• • •

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан һайндэртэ бэлдэхэ, үнгэргэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнгаа түлөө КПСС-эй горкомой секретарь Геннадий Доржиевич **Басаев,** Москвагай гүрэнэй соелой институдай кафедрын багша Леонид Владимирович **Демин,** РСФСР-эй Соёлой министерствын научно-методическа түбэй хүдэлмэрилэгшэ Михаил Владимирович **Левин,** Москвагай гүрэнэй циркын главна балетмейстер Клавдия Ивановна **Насырова** гэгшэд **Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

• • •

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан һайндэрые бэлдэхэ, үнгэргэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнгаа түлөө Зүүн-Сибириин гүрэнэй соёлой институдай ахалагша багша Сергей Александрович **Добрынин,** телевидениин Улаан-Үдын студиин «Юность» редакциин ахалагша редактор Виктор Вавилович **Измайлов,** Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура болон спортын комитедэй түрүүлэгшэ Геннадий Николаевич **Манжуев,** Буряадай АССР-эй нютагай промышленностиин министр Мария Федосеевна **Завгородняя,** Буряадай Д. Банзаровай нэрэмжэтэ гүрэнэй багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын кафедрын багша Зоя Константиновна **Синяева** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнагдаа

• • •

Социалис мүрысөөндэ үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые харуулһанайнгаа, Улаан-Үдэ городой аэровокзалай байшангые барилгада, ашаглалгада оруулгада ехэ хубитаяа оруулһанайнгаа түлөө Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи капитальна барилгануудай управлениин главна инженер Владимир Кириллович **Бадашкеев,** «Дальаэропроект» проектнүүдэй главна инженер Михаил Акимович **Бредун,** проектно-хабсаралгын хүдэлмэриин Эрхүүгэй управлениин үйлэдбэриин 6-дахи участогай инженер Алевтина Васильевна **Выгран,** «Улан-Удэтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын шулуушан Сергей Иванович **Зеленин,** «Бурятгражданпроект» институдай архитектурно - түсэблэлгын мастерскойн начальник Доржи Жамбалович **Идымов,** «Улан-Удэтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын прораб Василий Васильевич **Ильюков,** түмэрбетон зүйлнүүдэй Таловкын заводой бетонщигуудай бригадир Анатолий Серафимович **Молчанов,** «Востоксибэлектромонтаж» управлениин электро-хабсаргагшадай бригадир Геннадий Михайлович **Никончук,** «Улан-Удэтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын прораб Олег Владимирович **Краснопеев,** «Улан-Удэтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын ахалагша прораб Артем Иванович **Романов,** «Жилгражданстрой» трестын барилга-хабсаралгын управлениин прораб Борис Иннокентьевич **Федотов,** «Жилгражданстрой» трестын барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин модошо дархан Анатолий Ефимович **Филатов,** Улаан-Үдын авиапредприятиин капитальна барилгын таһагай начальник Юрий Александрович **Януров** гэгшэд Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнагдаба.

• • •

Социалис мүрысөөндэ үндэр дүнгүүдые харуулһанайнь түлөө худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэй дашарамдуулан СССР-эй Минлесбумпромой Буряадай УРС-ын Клюевскэ ОРС-ын кондитер Лидия Арефьевна **Елауркина,** «Росхозторгын» Буряадай оптово баазын таһагай начальник Галина Николаевна **Левитина,** Буряадай потребсоюзай Захааминай райпогой Санагын хлебопекарниин пекарь Валентина Раднаевна **Шагдурова** гэгшэдые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

• • •

Автомобильна транспортда удаан саг соо һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хэрэгүүдые эрхилэлгын управлениин авто-ажахын жолоошон Леонид Григорьевич **Павлов Буряадай АССР-эй транспортын габьяата хүдэлмэрилэгшэ** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

ЭРДЭМ ТЕХНИКЫН ТУЙЛАЛТЫЕ — АЖАБАЙДАЛДА

Социалис экономикын хурдан түргэноор хүгжэжэ байһан мүнөө үедэ ажалай бүтээсын, үйлэдбэриин ашаг үрын дээшэлэлгэ, хүдэлмэриин шанарай һайжаралга эрдэм техникын дэбжэлтэһээ сэхэ дулдыдаха байна. Тиимэһээ эрдэм техникын туйлалтые ажабайдалтай холбохо хэрэгтэ манай парти онсо анхаралаа хандуулна.

Һаяхан КПСС-эй Советскэ райкомдо районой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан болобо. Эндэ «Ажалша коллективүүдэй хүдэлмэридэ ба ниитэ-политическэ ажабайдалда инженерно-техническэ хүдэлмэришэдэй үзүүлхэ нүлөө» гэһэн элидхэл КПСС-эй райкомой секретарь П. А. Чукреев хээ. Удаань суглаан дээрэ судна бүтээлгын заводой конструкторска бюрогой начальник Л. Д-Н. Тушинов, шэлэй заводой ахамад инженер В. Л. Назаренко, главпочтамтын үйлэдбэриин - техническэ лабораториин начальник С. Ж. Дансаранова, стандартизациин талаар гүрэнэй хиналтын лабораториин начальник Ю. В. Музыка, 1-дэхи РСУ-гай партийна организациин секретарь В. И. Кожевников, авиапредприятиин ниидэлтэнүүдые радио-холбоогоор хангадаг албанай ахамад инженер В. С. Шаракшанэ, ЦНТИ-гэй директор И. А. Кольцов, «Буряткоммунэнерго» нэгэдэлэй энергосбытэй инспекциин начальник В. Д. Ананин гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Суглаанда хабаадагшад районой бүхы инженерно-техническэ мэргэжэлтэдтэ зорюулһан хандалга бэшэг баталаа.

Удаань районой түрүү мэргэжэлтэдтэ КПСС-эй райкомой Хүндэлэлэй грамотанууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаба.

Манай корр.

УРГАСА ТУХАЙ АНХАРАЛ ОРОЛДОЛГО

КАЗАНЬ. Татарай урда районуудта горох ба намарай хара таряа хадалга эхилээ. Бүхыдөө 2 миллионһоо дээшэ гектар талмайн эдэ ургамалнуудые механизаторнууд хуряаха болоно.

Сагай уларилай таарамжагүй муу байгаашье һаань, таряашад эмхитэйгээр хүдэлнэ,. техникэ шадамараар хэрэглэнэ. Амяарлагдаһан аргаар ургаса хуряагдана. Ороохо гээлтэдэ оруулхагүйн тула, агрегадууд һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Хуряалгазоолгын 840 комплекс байгуулагдаа.

ЧЕРНОВЦЫ. Черновицка областиин Кицманска райондо хүдэлжэ байһан комбайнууд дээрэ России Федерациин ба Украиныи тугууд намилзана. Полиин эзэдтэй хамта Краснодарска хизаарай Ленинградска районой түлөөлэгшэд хүдэлнэ. Кубаниин механизатор Александр Плотников Буковинын комбайнер Денис Бабюк хоёр партиин Китманска райкомой ба райгүйсэдкомой бии болгоһон дамжуулгын вымпелдэ эгээл түрүүлэн хүртэбэ.

Аха дүү республикануудай тугуудые намилзуулһан комбайнууд Кельменецкэ, Сокирянска, Хотинска районуудай ажахынуудай орооһоной полинуудта гаранхай. Областиин таряашадай ургаса хуряалгые түргөөр дүүргэхэдэнь хани барисаанай вахта туһалха юм.

АСТРАХАНЬ. Областиин уһалагдадаг газар дээрэ ургамалнуудые тарижа түгэсхөө. Харабалинска, Ахтюбинска. Камызякска районуудай таряашад гектар бүриһөө 35—40 центнер намарай шэнииеэ суглуулаа юм. Таряалангай һолоомо зөөгөөд, ажахынуудай ажалшад минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа, кукуруза, просо, намарай рапс таряа юм. Мүнөө жэлдэ область дотор хоёрдохёо таригдаһан полинуудай талмай гурбанай нэгэ хубяар дээшэлхэ юм.

ИЖЕВСК. Удмуртын АССР-тэ «хартаабхын поли —магазин» гэһэн конвейер хүдэлжэ эхилээ. Город шадарай олохон ажахынуудта эртын хартаабхын үндэр баян ургаса ургуулагдаа юм. Автономито республикада хартаабхын таригдаһан бүхы талмайн гурбанай хоёр шахуу хубинь нарядгүйгөөр хүдэлдэг оньһожоруулагдамал звенонуудта даалгагданхай.

ОШ. Киргизэй урда нютагуудта хүсы үбһэнэй хуряалга эхилээ. Эндэһээ ороной таряашадта хүсы үбһэнэй үрэһэн эльгээгдэдэг юм. Кызыл-Джарска ба Кокджарска голнуудай колхозуудай механизаторнууд жатканууд болон комбайнуудаа полидо гаргаа.

Нютагай селекционернүүдэй бии болгоһон «узгенскэ хүхэ» гэжэ хүсы үбһэн республикаһаа холо гадуур мэдээжэ болонхой. Тэрэ гектарһаа 150 центнер хүрэтэр үбһэ үгэхэ аргатай юм. Мүнөө жэлдэ таряашад 1100 тонноһоо дээшэ хүсы үбһэнэй үрэһэ гүрэндөө худалдаха юм. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ һураггүй ехэ болоно.

ВОРОНЕЖ. Эндэхи таряашад 100 мянган тонно горох гүрэндөө худалдаад байна. Республика дотороо эгээл ехэ полидо — 310 мянган гектарта энэ ургамал таригдаһан байгаа. Каширска ба Павловска районуудай таряашад тэрэниие түрүүлэн хуряажа дүүргэә. Тэдэнэр гектар бүриһөө 17 центнерһээ дээшэ горох суглуулаа юм.

ДУШАНБЕ. Таджикистанай таряашад хлопчатник хиргажа эхилбэ. Пянджска районой Мирзоянницай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд машинануудаа түрүүлэн полидо гаргаба. 1000 гектарһаа дээшэ талмайн ургамалнуудай үлүү набша намаа ба оройнуудые тэдэнэр табан үдэр соо хиргаха болоно. Энэнь хлопогой утаһанай бүридхэлгые түргэдхэхэ арга олгохо юм.

(ТАСС-ай корр).

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОГРАММА—БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

ТҮРҮҮ АРГАДА ТҮШЭГЛЭХЭЛ ХЭРЭГТЭЙ

КПСС-эй ЦК-гай май (1982 оны) Пленум дээрэ баталагдан абтаhан «1990 он хүрэтэрхи үедэ бэелүүлэгдэхэ СССР-эй Эдеэ хоолой программа» дотор «Газар hайжаруулха хүдэлмэрийе комплексноор эмхидхэжэ, тэрэниие хүдөө ажахын ашаглалтада оруулха, уhалагдадаг, хатаагдаhан газар дээрэhээ хүдөө ажахын ургамалнуудай урагсые проектнэ хэмжээндэ түргэн хүргэхэ...» гэжэ тон зүбөөр бэшэгдэнхэй.

hүүлэй жэлнүүдтэ манай республикада газарта мелиораци хэжэ, сабшалан, тариалангай үрэжэл үндэhөөрнь hайжаруулха, мүн бүтээсэ ехэтэй шэнэ түхэлэй техникэ үргэнөөр хэрэглэхэ талаар горитойхон хүдэлмэри ябуулагдадаг болоо. Районуудай олохон ажахынууд мүнөө газараа гансашье хадын горхоной уhаар ундалуулна бэшэ, мүн хүсэтэй бүлүүр станцинуудые хүдэлгэжэ, уhа сасадаг үргэн абасатай «Фрегат», «Днепр» түхэлэй техникэ олоор ашаглажа, яhала hайн үрэ дүн туйлана. Газарай хүрьhэн доогуур уhа дамжуулха соргонуудые татахадаа манай механизаторнууд олон дутагдалнуудтай ушарна. Уhа сасадаг түхеэрэлгэнүүдые ашаглахада, иимэ соргонууд захагүй олоор хэрэгтэй болодогынь мэдээжэ. Теэд hүүлэй жэлнүүдтэ республика доторнай шэрэмээр шудхагдаhан гү, али асбесто-цементнэ соргонууд дуталдажа, барилгашадаймнай ажалые нилээд үнжэгайруулна.

Мүнөө үедэ республикымнай ажахынуудта газар ундалуулхаар хүрьhэн доро татагдаhан соргонуудай утань бүхыдөө 163 километртэ hунана. Гэбшье газар соогуур татагдаhан соргонуудай хахаржа, бутаржа hалаха ушар али олон үзэгдэнэ. Жэшээлбэл, Ошурковай уhалууриин системэдэ шэрэмээр шудхагдаhан 29 километр утатай сорго хэрэглэмжэhээ гаргагдаhан байна. Металлаар хэгдэhэн соргонууд гол түлэб жэбэржэ муудана. Зузаан ханатай шэрэм хоолойнууд жэбэдэ эдюулhээр, 25 жэлhээ үни болонгүй эбдэржэ hалана. Мүн асбоцементнэ шэрэм соргонууд ашаха, буулгахада түргэн эбдэрнэ. Дурсагдагша хоолойнуудай иигэжэ хэрэглэмжэhээ гаргагдадаг дээрэhээ барилгын «Бурятводстройн» эмхи барилга хэхэдээ гол түлэб буладаар бүтээгдэhэн соргонуудые хэрэглэнэ. Зүгөөр иимэ хоолойнууд шэрэм, асбестоцементнэ соргодо ороходоо жэбэдэ түргэн баригдажа муудашана.

Буряадай туршалгын-мелиоративна станци ямар хоолойнуудые хэрэглэхэдэ hайн байхаб гэжэ элирүүлхын тула туршалга-үйлэдбэриингөө ажахын Сундулгын уhалууриин системэдэ туршалгын участок байгуулжа, элдэб зүйлэй — буладаар, түмэр-бетоноор, шэрэмээр шудхагдаhан, мүн шаажан гүйлгэhэн, битумээр, хлорвиниилээр хушагдаhан соргонуудые туршажа захаланхай.

Уhа дамжуулха хоолойнуудые туршаха үедэмнай жэбэhээ хамгаалха элдэб арганууд элирүүлэгдэжэ мандаа дурадхагдадаг байбалнь зохид бэлэй. Илангаяа манай эндэхи институдуудай эрдэмтэ-химигүүд шэнэ бодосуудые бии болгохые дурадхахагүй юм аа гү гэжэ хүлеэнэбди.

hүүлэй үедэ соргонуудай дуталдаhанhаа уламжалан газар дээгүүр сэхэ малтагдаhан каналhаа, ханаабhаа уhа абажа сасаха үргэн абасатай «Кубань» гэжэ шэнэ машина ухаалан зохёогдоо. Иимэ машинануудые манай эндэ аша үрэтэйгөөр хүдэлгэхын тула ханаабуудынь сэхээр малтагдахаhаа гадна, досоохинь нэгэ жэгдээр, бетоноор шулуулагдажа хушагдаhан байха болоно. Эндэ барилгашад тон нарин нягтаар ажаллажа, бүтээхэ ёhотой.

Соргонуудые хэрэглэнгүй юрын каналhаа уhа абаад сасажа, газар уhалдаг хуушан түхэлэй машинанууд мүнөө хүрэтэрөө аша үрэтэйгөөр хэрэглэгдэнэ. Илангаяа «ДДА-100 М» түхэлэй машина овощой ургамалнуудые уhалхада бусадhаа холо hайн гэжэ тоологдодог.

Манай эндэ иимэ машинанууд 150 гектар хүрэтэр участогуудта ашаглагдана. Энээнhээ ехэ, 400—500 гектарта хабтайhан Хурамхаанай районой Гааргын совхозой Түнгээнэй сабшаланда хэрэглэхэдэмнай тракторнууд, механизаторнууд дуталдажа, уhалууриин системэ тон муугаар ашаглагдаа hэн. Хэрбээ газараа дээгүүрнь урдахуулжа уhалбал, сорго, трактор, механизаторнуудай дуталдаха ушар байдаггүй. Тиимэhээ республика доторхи сабшалангай ехэнхи хубинь иимэ аргаар ундалуулагдана. Тусхайлбал, манай республикын ажахынуудта бүхыдөө 131,6 мянган гектар сабшалан, тариалан дээгүүрнь урадхуулагдажа ундалуулагдана. Тэрэ тоодо 91,9 мянган гектарай сабшалан энэ аргаар уhалагдадаг гээшэ.

Зарим ажахынуудай түрүү луговодууд газар дээгүүрээ уhа урадхуулжа уhалдажа, гектар тутамhаа 50—60 центнер хүрэтэр үбhэ хуряажа абана. Гэбшье бүхы республика доторхи уhалагдадаг сабшалангай урагса бага байhаар гэхэ гү, али гектарай 12 центнер үбhэн суглуулагдана. Энэ hэн түрүүлэн газарайнь жэгдэлжэлгэдээгүй дээрэhээ добонуудынь уhалагдахагүйдэ хорлоо гэшэ. Тиимэhээ зарим ажахынуудта энэ дутагдал усадхаха зорилготойгоор «Востоксибгипроводхозой» Бурядай отделени Бүхэнэй, Дээдэ-Хурамхаанай болон Баруун-Оронгын уhалууриин системэнүүдэй уhалагдадаг газар жэгдэлхээр проект зохёожо, барилгын эхи хүдэлмэри хэгдэhэн байха юм. Тэдэ ажахынуудай уhалагдадаг газарай урагсань проектнэгээр хэмжээндэ мүнөөшье хүргэгдэхэгүй байна. Жэшээлбэл, Бүхэнэй уhалууриин системэдэ нэгэ гектарhаа хоёр жэлэй туршада урагсан гектарай 20 центнерhээ дээшэлээгүй. Проектын ёhоор, гектарhаа 40 центнер урагса хуряахын тула олон жэлэй урагсатай ногоон тариха байhан аад, иимэ хүдэлмэри хэгдээгүй. Мүн Баруун-Оронгын, Доодо-Хурамхаанай уhалууриин системэнүүдтэ иимэрхүү дутагдалнууд ушарна.

Сабшалан, тариалан болон бэлшээри дээгүүрнь уhа урадхуулжа уhалдаг арга уhа сасахаhаа нилээд гаргашань багатай байдаг. Тусхайлбал, эндэ электрын эльшэ хүсэн, барилгын материалнууд, сорогнууд гаргашалагдахагүй, мэргэжэлтэй механизаторнуудые хэрэгтэй бэшэ юм. Теэд энэ арга ойрын сагта нарижуулан hайжаруулагдаха гэжэ али тодорхой болгогдохо ёhотой.

Мүнөө хүрэтэр уhанай эдые гаргашалагдадагынь, газараа урадхуулха сагай болзорынь, мүн хэды зэргын урагса абтадаг байhаниинь үшөө тодорхойлогдоогүй. Тиимэhээ энэ арга үргэнөөр хэрэглэгдэнэгүй. Ойрын жэлнүүдтэ дээгүүрнь урадхуулжа газар уhалха онсо арга hайнаар шэнжэлжэ, нарижуулан hайжаруулха гээшэ эрдэмтэдэй, мэргэжэлтэдэй зайлашагүй үүргэ болоно.

hүүлэй жэлнүүдтэ республика доторнай мелиоративна барилга улам үргэдэжэ байнхай. Тиимэhээ барилгашадые хэрэгтэй материалнуудаар хангаха гээшэ онсо шухала болоно.

Урдань «Бурятводстройн» барилгын эмхинүүд барилгын дэргэдэ багахан карьернүүдые малтажа, хэрэгтэй хайрhа абадаг байгаа. Мүнөө энэ арга хориглогдоо. Улаан-Үдэ хотын дэргэдэ томо карьер байгуулжа, республикын районуудай мелиоративна барилгашадые бүхыдэнь шулуугаар хангаха зорилго табигдаа. Энэ шиидхэбэри нэгэ талаhаа таарамжатай hаа, барилгын үнэ сэнгые харагынь дээшэлүүлнэ юм. Нэгэ газарта түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй томо завод барихада гол түлэб ханаабуудай, каналнуудай досоо талые танихада хэрэгтэй бетон лотогуудые бүтээжэ гаргадаг болохо юм. Иимэ лотогуудые hайн шанартай, зөөхэдэ, ашаха, буулгахада эбдэрхэгүйгөөр хэхэ, арматурын бүлэд эхээр гаргашалагдахаа автоматизацишье олон хэрэгтэй болохо зэргэтэй.

Нүгөөдэ талаhаа уhанай урадхуулагдаха канал, ханаабуудые досоо талыень бетоноор шулуулагдахын тула бетон шулуугаар hэлэмэгдэжэ бүришье hаа бүтээжэ байхаар хүлеэгдэнэ. Иимэ аргаар канал досоо талые шулуугаар хушахын тула аяар Хурамхаанай, Баргажанай район руу Улаан-Үдэhөө бүтээгдэhэн шулуу, зөөлтэгүй, дүтэ шадарынь багахан карьер малтаад тэндэhээ шулуу абабал гаргашань бага болохо байна. Эндэ гансал цемент асаргадаха болоно.

Саашадаа энэ бүхы шухала асуудалнууд дары түргөөр шиидхэгдэхэ ёhотой гэжэ хүлеэнэбди.

Мүнөө үедэ манай мелиораторнууд газараа гектар бүхэндэ ашаг шэмэ ургэлжэ дэвшүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулна. Район бүхэндэ мелиоративна барилгын эхэ, багашье объектнууд ашаглалгада тушаагдахаар бэлдэгдэжэ байна. Тобшоор, республикымнай мелиораторнууд, барилгашад, луговодууд болон газар уhалха техникэ ашаглагша механизаторнууд СССР-эй Эдеэ хоолой программа хэрэгжүүлэлгэдэ бодото ерээн зорилгонуудые бүхы хүсэе элсүүлэн ажалланад.

Л. САНЕЕВ,
Бурлядай АССР-эй мелиорацин ба уhанай ажахын министр.

И. ЯХТЕНФЕЛЬД,
Буряадай туршалгын-мелиоративна станциин эрдэм наукын талаар директорэй орлогшо.

hАРА БҮРИДЭ 50 МЯНГА

Хандагайн леспромхозой Наранай модо бэлэдхэлэй пунктын (начальник В. И. Сафронов). коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түрүүшын зургаан hарын туршада 51 мянган кубометр модо отолжо, автомашинын харгы дээрэ таллуулан шэрэхэ даабаритай байгаа. Тэрэ түсэбөө эндэхид июниин 25-да дүүргээд, hарын барагдатар түсэбhөө гадуур 2 мянган кубометр модо отолжо, таллуулжа шадаа.

Республикынгаа ойн баяраай хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ П. Н. Арефьевэй толгойлдог томодхогдоhон комплексно бригада жэлэй хоёрдохи хахадай түрүүшын үдэрhөө эршэ ехэтэйгээр хүдэлнэ. Түс коллектив зургаан hарынгаа түсэбые холо үлүүлэн дүүргээд, эдэ үдэрнүүдтэ амжалтаяа улам арьбадхажа байна. Бригадир Арефьев Хара далайн эрьедэхи Алушта курорт ошожо амарха түлөөhэгүй путёвкоор шагнагдаа. М. Н. Воробьевой даадаг бригадынхид түрүү коллективhээ холо гээгдэнэгүй, үдэр бүхэндэ оролдосотой ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Предприятиин доодо складта автомобиляар модо зөөдэг экипажнууд соohoo И. А. Борисовай, Г. А. Фёдоровой болон бусадай хүтэлбэрилдэг коллективүүд бүтээсэ ехэтэй ажалаараа леспромхоз, район соогоо суурхана.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.
Хоринин район.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

АЖАЛААР ОЛДОhОН АЛДАР

Энэ хүнтэй танил болоhоор тиимэшье үни болоогүйб. Тухайлхадамни, юрэдөөл жэлhээ үлүүхэн саг үнгэрөө хаш. Зүгөөр, энэ үедэ хэдэн удаа уулзаабди, суглаа хуралдаашье сугтаа hууха ушарнууд тудаа, ажабайдал болоод ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэлдэжэ нилээдгүй сагаа бараханшье байхабди. Тэрэмни юуншье гэжэ hанадаг юм, хүсэд мэдэнэгүйб, харин би өөроо үни удаан ярилдажа хахасаха бүрөө сэдьхэлээ ханаги, яахадаашьеб даа, хүл хүнгэн болоод хүхюу зугаада эзэлэгдээд бусадагби. Тингэжэ хэдэн сагай туршада элдэб hанал бодолнуудта эзэлэгдээд, баяр омогорхолоор билтаржа ябахаш. Энэ удаа урданаймнай танил аяар холын Италияар ябажа ерэhэнээ хөөрэжэ байhал ехэтэ анхарал хандуулба.

— Зай нүхэр, ехэл hонирхолтой байна, үнгэ бүриин юумэ хаража, үзэжэ ерэбэб, — гээд үнөөхил дару зангаараа зугаална.

— Нюуhанай үлүү, hургаал абамааршье, шоо үзэжэ, шобто харахааршье юумэнүүд дайралдаа даа. Юрэнхылэн хэлэбэл, иимэ аяншалгамнай hайтай, муутайшье ха....

Иигэжэ тоб байса тобшолходонь, hүбэлгэн бэрхэ хурса ухаатай, даамгай абари зантай хүн гэжэ үшөө дахин өөрынгөө гүн сэдьхэлдэ лаблаа hэм. Энээнэй урдахана, тодорхойлходо, май hарада Москвада үнгэргэгдэhэн буряадай литература болон искусствын үдэрнүүдтэ хоюулаа хабаадажа байхадаа мүн лэ оло дахин уулзажа зугаалhамнии эзэлүүдгүй hанаандам ороодхёо бэлэй. Үшөө тиихэдэ тэрэнэйнгээ үргэн мэдэсэтэй байhыень тухайлhан байгааб. Тингээдшье, энээхэн минии ашагтай танил нүхэрэйм ажабайдалайнь арюухан зам, ажал ябуулгынь алдарта намтар элихэнээр гэршэлэн харуулна бшуу. Энэмнай хэн бэ гэхэдэ, Ленинэй ордентэ локомотив-вагон заhабарилгын заводой элитэ хүнүүдэй нэгэн, нүхэр Степанов гээшэ. Жиирэй мэргэжэлтэ Дмитрий Григорьевичые олон зуугаад хүдэлмэришэдэй дунда таниха, мэдэхэгүй хүниие олохонь хомор. Тэрэ бусадhаа юугээрээшье илгардаггүй, юрын лэ намтартай ажалша бэрхэ хүн юм. Аяар хорин гаран жэлэй саада тээ түрэл болоhон заводойнгоо богоhо анха түрүүшынхеэ алхажа ерэhэн суутай. Тэрэ гэhээр нэгэшье үдэр таhалгаряагүй эндээл амжалтатай hайнаар хүдэлжэ ябана.

— Хэтэрүү ехээр, hайрхахаар юумэн үгыл даа, шадал соогоо хүдэлөөд лэ байдагби, — гэжэ нүхэр Степанов ажалаарнь hонирхоходо аали намдууханаар эхилдэг. —Онсолхо юумэн гэхэдэ, би олон станок дээрэ нэгэ доро хүдэлдэгби. Арбаад жэл болошобо ха. Тон харюусалгатай хэрэг бүтээдэг хүм. Нарин ажал гэжэ hанагшаб, ямар хэрэгсэлые ямараар бүтээнэбибди, тэрээнhээ ехэ юумэн дулдыдадаг. Ехэ hэшхэл, шанга журам хэрэгтэй даа...

Нээрээшье, эдэмнай гүн сэдьхэлэй өөрhөө билтаран гараhан, үнэн сэхэ үгэнүүд юм. Ушарынь, энэмнай одоош даа хуурай хооhон үгэ хэлэжэ, хии руу тараажа ябадаггүй, hарбайhандаа хүрэжэ шададаг хүн байха Абари зангаар бүдүүн, сэбэр hайхан hэшхэлтэй, өөртөөшье, ажалша нүхэдтөөшье эрилтэ ехэтэй байдаг. Тиимэл хэдаа олоной дунда хүндэ ямбатай үндэр этигэл найдабарида хүртэжэ ябадаг. Улаан-Үдын городской Соведэй депутадаар хоёрдохёо hунгагдаа. Тэрэнэй энгэр дээрэ Ленинэй, Ажалай Улаан Тугай орденууд болон хэдэн медальнууд, хүндэтэ тэмдэгүүд яларжа харагдадаг. Хүндэлэлэй грамота, дипломууд олон. Мүн «РСФСР-эй транспортын габьяата хүдэлмэришэн» гэhэн нэрэ солотой.

Мүнөө жэл нүхэр Степанов бүришье эдэбхи үүсхэлтэйгээр, улам дэбжэлтэтэйгээр ажаллажа байнхай. Юуб гэхэдэ, бэедээ даажа абаhан уялгань ехэ харюусалгатай. Тодорхойлходо тэрэ арад түмэнэй агуу ехэ багша В. И. Ленинэй түрэhөөр 115 жэлэй ойдо арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ даалтабари сүм дүүргэхээр зоригжонхой. Энээнээ хүсэлдүүлхэ байhандань ямаршье hэжэг түрэнэгүй. Имагтал харюусалгаяа хүсэд мэдэрhэн мэргэжэлтэ иимэ зорилго урдаа табина ха юм. Тиимэ хүн хэлэhэндээ хүрэнгүй яахаб. «Үнэн үгэ алтанай сэнтэй» гэhэн арадай аман үгэнүүдэй удхань Дмитрий Григорьевичтэ сэхэ хабаатай гэхэдэ алдуу болохогүй. Ямаршье сагта, угаа даамгай, үлүү шуугя хүлгөөгүйхэнөөр уялгаяа бэелүүлжэл байдагаарнь хүдэлмэришэдынь омогорходог, магтадаг, олонхидынь абари зангыень халуунаар hайшаан, дэмжэдэгшье. Иимэ үндэр сэгнэлтын зүндөө ерээгүйнь мэдээжэ ааб даа. hүүлэй хэдэхэн жэлэй туршада нүхэр Степановай хүмүүжүүлгэ доро ажалай hургуули гараhан гуша гаран залуушуул мүнөө үедэ дээдэ гарай мэргэжэлтэд болоод, амжалтатайгаар хүдэлжэ бай-

ЗАЛУУ БАРИЛГАШАД

Түнхэнэй районой Харбяангуудай совхоз бэеэ дааhан ажахы болон эмхидхэгдэhээр оройдоол хахад жэл болобо. Тиимэhээ шэнэ ажахыда хэхэ юумэн захагүй. Илангаяа элдэб янзын барилга бодхоогдохо ёhотой. Тиимэhээ эндэ барилгашадай бригаданууд түрүүшын үдэрнүүдhээ эмхидхэгдэhэн юм.

Эдэнэй нэгые залуу барилгашан С. Ж. Саганов толгойлно. Тэрэнэй бригадада бултадаа шахуу залуушуул хүдэлнэ. hаяхан эндэ комсомолой бүлэг эмхидхэгдээ. Групкомсоргоор С. С. Саганов hунгагдаба.

Совхозойнгоо эмхидхэгдэhэнhээ хойшо тус бригадынхид яhала ехэ барилга хээ. Жэшээлхэдэ, тэдэнэр хоёр квартиратай байрын хэдэн гэр, конторо, hургуулиин байшан барижа үрдеэ. Мүнөө байра заhабарилна.

Тээсгэн энэ бригадын хүбүүд комсомолой суглаа зарлажа, хамтын подрядай гурим аар ажалаа эмхидхэн хүдэлхэ гэhэн шиидхэбэри абаа. Ажалай эмхидхэлэй энэ шэнэ онол арга тус коллективэй гэшүүдтэ hайшаагдаа. Иигэжэ эмхи гуримтайгаар, эбтэй эетэйгээр хүдэлхэ үндэhэ hуури табигдаба гээшэ.

В. ТУЛАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой директор В. З. Доржиев (зүүн гарhаа) залуу барилгашадтай хөөрэлдэжэ байна.
Авторай фото.

РСДРП-гэй II СЪЕЗДЫН
80 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ХҮДЭЛМЭРИШЭНЭЙ ХҮДЭЛӨӨНЭЙ ТҮҮХЫН ГАЙХАМШАГТА ҮЙЛЭ

1983 оной июлиин 30-да РСДРП-гэй II съездын нээгдэhээр 80 жэлэй ой гүйсэхэнь. Энэ съезд дээрэ Россин марксистска эмхинүүдэй нэгэдэхэ ябадал түгэсэжэ, шэнэ түхэлэй политическэ парти, большевигүүдэй парти байгуулагдаhан юм. «Политическэ ухаан бодолой урасхал, политическэ парти болоhон большевизм 1903 онhоо хойшо байдаг юм», — гэжэ В. И. Ленин заагаа бэлэй. (ЗГС, том 41, хуудаhан 6).

Марксистско-ленинскэ, большевигүүдэй партиин бии болохо ябадалай Россин ба уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ гайхамшагта ехэ эрьелтэ болоhониинь арсагагүй. Энэ эрьелтын удхые гүнзэгыгөөр ойлгохын тула нэн түрүүн юундэ, яажа шэнэ түхэлэй парти бии болобоб. тэрэ ямар эшэ үндэhэтэйб гэжэ эли тодоор ойлгохо хэрэгтэй. Энэмнай удхаараа бага асуудал бэшэ. Юундэб гэхэдэ, мүнөө сагта үзэл сурталай тэмсэл туйлай ехээр хурсадаад байна гээшэ. Коммунис партинуудай бии байлга түүхын зайлашагүй эрилтэ бэшэ, харин миин лэ гэнтэ тохёолдоhон ушарhаа марксизм бии болоhон, дэлхэй дээрэ тараhан юм ха гээд баталан харуулха гэжэ коммунизмые эсэргүүсэн буруушаагшад али болохоор оролдоно бшуу.

Гэбэшье пролетарска партиин бии бололго хадаа түүхын тогтууригүй ябадал огто бэшэ, харин дэлхэйн ниитын хүгжэлтын, ажал болон капиталай хоорондохи тэмсэлэй хуулита үрэ дүн, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй научна социализмтай нэгэдэлгын үрэ дүн мүн болоно. Иимэ партиин мүндэлэн бии бололго түүхын оршомдо революционно шэнэ ангиин —хүдэлмэришэн ангиин гаралгатай холбоотой юм.

Техническэ болон социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын ургаха тума бүри тодо бэшэшье hаа, улам шанга хурса болодог дарлалта мүлжэлгэ, ажабайдалай хүндэ хүшэр эрхэ байдал, политическэ дарлалта хадаа өөhэдынгөө амин шухала эрхэнүүдэй түлөө капиталистнуудтай, тэдэнэй аша туhые хамгаалдаг буржуазна гүрэнүүдтэй тэмсэхыень хүдэлмэришэдые баадхана бшуу. Тобшоор хэлэхэдэ, капитализм өөрөө, тэрэнэй үйлэдбэриин арга нүхэсэл лэ тэдэниие буржуазин дайсад болгохо, капиталис обществоо үндэhөөрнь үгы хэжэ, шэнэ коммунис общество байгуулха эрмэлзэлтэй болгохо эрхэ байдалда пролетариадые оруулна ха юм. Энэмнай хүдэлмэришэн ангиин бүхы дэлхэйн түүхэтэ үүргэ болоно гээшэ.

Капиталис обществын бүхы доторые эрдэм ухаанай аргаар шэнжэлээд, тэрэнэй хүгжэлтын хуули ёhые элирхэйлээд, Маркс, Энгельс пролетариадые имагтал иимэ тобшололдо хүргэhэн байна. Марксизмын үндэhэ hуури табигшад, хүдэлмэришэн ангиин өөрын партитай байха ёhотойе эрдэмэй үндэhөөр баримталан харуулаад, пролетариадай ангиин мэдэрэлые хүгжөөлгэдэ түлхисэ үгэhэн, иимэ парти байгуулгые түргэдхэлгэдэ туhа хүргэhэн байна.

Тэрэ үедэ гэхэ гү, али XIX зуун жэлэй hүүл багта ехэнхи капиталис оронуудта хүдэлмэришэн ангиин бэеэ даанхай политическэ партинууд байгуулагдаад байгаа юм. Тэдэ II Интернационал болохо нэгэдээ бэлэй. Энэ Интернационал түрүүшын үедэ марксизмын үндэhэ hуури баримталжа, үргэн ниитэ хүдэлмэришэн ангиин дунда тэрэниие тарааха хэрэгтэ туhа хүргэhэн гээшэ. Гэбэшье Ф. Энгельсэй наhа бараhанhаа хойшо II Интернационалай социал-демократическа партинууд оппортунизмын замда улам бүри шэлжэн ороhон байна. Германида бернштейнианецүүд, Франциида жоресистнүүд, Англида фабианецууд, Россида «легальна марксистнууд», «экономистнууд», марксизмые нарижуулан hайжаруулха хэбэртэйгээр, тэрэниие хазагайруулан, тэрэнэй революционно гол удхые, илангаяа ангиин тэмсэл, социальна революци болон пролетариадай диктатура тухай hургаалыень үгы хэхэ гэжэ оролдоhон байна.

II Интернационалай партинууд оппортунизмын добтолгодо харюу үгэжэ, тэрээнгэй тэмсэжэ шадахагүй байшоо. Тиимэhээ тэдэ нэгэ парти дотор тэдээнтэй эбтэйгээр оршон байха гэжэ оролдодог байгаа бшуу. Энэнь лэ II Интернационалай партинуудые доройтон муудхааhан, үзэл сурталай болон политическэ талаараа хубхай хооhон болгоhон түүхэтэй. Иимэ партинууд хүдэлмэришэн ангиие толгойлжо, буржуазна байгуулалтые hандергаан унагааха тэмсэлдэ тэдэниие хүтэлбэрилжэ шадахагүй байгаа ха юм.

Өөрынгөө hүүлшын шатада — империализмда капитализмын орохо үедэ, XIX болон XX зуун жэлнүүдэй хилэ дээрэ шэнэ түхэлэй партиие байгуулгын тон хэрэгтэй байhаниинь илангаяа эли болоhон юм. Капиталис оронуудта пролетарска революциин болохо зайлашагүй эрхэ нүхэсэлнүүд тиихэдэ бии болоо. Ниитын хүгжэлтын бүхы ябаса энэ революциие гол зорилго болгон табидаг байгаа бшуу.

Дэлхэйн империализмын хёмороо зүришэлдөөнэй айхабтар ехээр, онсо хүсэтэйгөөр дэбжэн гараhан Росси энэ талаар тэрэ үедэ түрүү зэргэдэ гараба гээшэ. Тиигэжэ тэрэ дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй болон марксис үзэл бодолой түб болоhон түүхэтэй. Эндэл империализмын үе шатын анха түрүүшын буржуазно-демократическа революци тиихэдэ болохо үнгэрхөөр байгаа. Харин тэрэнэй дэлисэ хүдэлмэришэнэй бодото марксистска парти Россида бии болохо гү гэhэн асуудалhаа ехэнхидээ дулдыдаха байhан юм.

Империализмын болон пролетарска революцинуудай оршон байдалда шэнэ түхэлэй парти — ёhотойл революционно, ёhотойл коммунис парти хэрэгтэй болоод байна гэжэ Россин болон уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ажал ябуулагшадай дундаhаа түрүүлэн В. И. Ленин ойлгоhон, эрдэм ухаанай үндэhөөр элирхэйлэн харуулhан байна бшуу. Тиихэдээ тэрэ II Интернационалай партинуудhаа үндэhөөрөө илгаатай байха ёhотой. «Өөрынгөө ангиин аша туhануудай илгаануудые ойлгон мэдэрэлгэ... Бата шангаар бэеэ даанхай ангиин парти болон нэгэдэхыень пролетариадые баадхана» (ЗГС, том 13, хууд. 145) гэжэ, иимэ партигүйгөөр «пролетариат ушар ёhо мэдэхэ ангиин тэмсэлдэ хүрэжэ шадахагүй...» (ЗГС, том 4, хууд. 375) гэжэ, шэнэ партиин түлөө Россидахи тэмсэлэй түрүүшын алхамуудhаа эхилээд тэрэ онсолон тэмдэглэдэг бэлэй. Имагтал бэеэ даанхай политическэ парти боложо шадаха хүдэлмэришэн ангиин эмхидхэл хадаа тэрээндэ **«засаг гартаа абаха, социализм тээшэ бүхы арадые ударидаха...»** (ЗГС. том 33, хууд. 26) арга шадабари үгэхэ гээд Ленин тайлбарилан ойлгуулдаг байhан юм.

Революционно марксистска парти хадаа хүдэлмэришэн ангиин революционно-шэнэдхэн хубилгахы ажал ябуулгын бүхы шатануудта тэрэнэй хүтэлбэрилхы, ударидахы үүргые хангаха зорилготой энэ ангиин түрүү, ушар ёhо мэдэхэ, нягта эмхидхэлтэй отряд, тэрэнэй манлай, политическэ вождь мүн болоно гэжэ В. И. Ленин тодо hонороор харуулhан байна. Гансал марксистска партяар хүтэлбэрилэгдэдэг хүдэлмэришэн анги «олониитэ ажалшадта нэгэдэхэдэнь, нягта жагсаалтай болоходонь, коммунис общество эсэслэн аршалан хамгаалхадань, эсэслэн батадхахадань, эсэслэн тэрэниие байгуулхадань туhалжа шадаха байна бшуу» (ЗГС, том 41, хууд. 310).

Өөрынгөө түүхэ РСДРП-гэй II съездhээ тоолодог большевигүүдэй парти имагтал иимэ парти байhан юм. Социалис революциин илахын болон пролетариадай диктатура байгуулхын түлөө тэмсэлые өөрынгөө уг зорилго болгожо, энээн тухай нюуса далдагүйгөөр соносхоhон революционно парти К. Марксын, Ф. Энгельсэй наhа бараhанhаа хойшо түрүүшынхеэ байгуулагдаба гээшэ.

Политическэ оршом соо элитээр гараhан түрүүшын алхамуудhаа эхилэн, В. И. Ленинэй байгуулhан парти ёhотойл революционно марксистска эмхи, шэнэ түхэлэй парти гэжэ бэеэ харуулhан байна. Тэрэнэй эгээл шухала шэнжэ шанарнууд гэхэдэ, иимэ байна:

— урданай социал-демократическа бүхы партинуудта орходоо, энэмнай **революционно ябуулгын парти** мүн болоно. Тэрэ хүдэлмэришэн ангиие, бүхы ажалшадые сүлөөлхын түлөө, капиталис байгуулалтые, ажалаар мүлжэхэ гуримые дүүрэн хүсэдөөр үгы хэхын түлөө, экономическа, политическэ ба социальна дарлалтын бүхы түхэлнүүдтэ эсэргүүсэхын түлөө, коммунис үндэhэ hуури дээрэ обществые революционно гуримаар шэнэдхэн хубилгахын түлөө шууд сэхээр удаа дараалан тэмсэдэг;

— марксизм-ленинизм, нэн түрүүн социалис революци, бүхэдэлхэйн түүхэтэ үүргэ болон пролетариадай диктатура тухай hургаал тэрэнэй үзэл сурталай-теоретическэ эшэ үндэhэн болодог;

— революциие бэлдэхэ ба үнгэргэхэ үеhөө эхилээд коммунис общество байгуулга хүрэтэр — тэрэнэй революционно-шэнэдхэн хубилгахы ажал ябуулгын бүхы шатануудта хүдэлмэришэн ангиин түрүү, эмхитэй отряд, **пролетариадай эмхидхэлэй эгээл дээдэ түхэл янза, тэрэнэй политическэ вождь** тэрэ болодог:

— иимэ парти хадаа **нэгэн бүхэли hургаал болохо марксизмые олониитэ хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнтэй холбон нэгэдүүлгэ** мүн болоно, харин олониитэ хүдэлмэришэд болон бүхы ажалшадтай тэрэнэй холбоое үргэдхэлгэ тэрэнэй хүсэ шадалай улам ургалтын эшэ үндэhэн болоно;

— теори болон бодото ябуулгын нэгэдэлээр, партиин ангиин шэнжэ шанараар, үзэл сурталай-политическэ нэгэн hаналаар болон демократическа централизмын, тэрэнэй зэргэнүүдэй эрид шанга журамай үндэhэ hуури дээрэ бэелүүлэгдэдэг **эмхидхэлэй нэгэдэлээр,** партиин гэшүүн бүхэнэй ушар ёhо мэдэрэлгээр болон эдэбхи үүсхэлээр, тэрэнэй пол... рэнь бэел... салгын үн... революци... шалхы б... гагдадаг;

— бүл... эбээ таhа... оппортуниз... тическэ **болохо у... байлга;**

— Лени... **залан сэ... мын** парти...

Марксиз... на теори... hон, проле... скэ хараа... хээр бэел... лэй парти... нуудта ход... даг бодото... тиин түрү... ябаhан лэ... питализмд... лизмын т... дэлмэриш... ладаг гэжэ... дэлмэриш... олон жэлэ... руулна. Х... нуудhаа а... гайралга, ... зионизмда... даа поли... ехэ алдуу... үнгэрхэдөө... да хүргэд... гиин, соц... горитой е... лагдадаг б...

Алек...
түүхын...

ЦК-гай ИЮНИИН (1983 он) ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ХАРЮУСАЛГАТАЙ УЯЛГА

Түүхын удха шанартай үйлэ хэрэгүүдтэ хабаадалсаха гээшэ тон лэ баясамаар, тон лэ харюусалгатайшье зүйл болоно. Минии хабаадалсаһан СССР-эй Верховно Соведэй сесси хадаа оронoймнай хүгжэлтэдэ онсо һуурияа эзэлхэ байха. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповые бүхы депутадууд ехэ дэбжэлтын оршон байдалда СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшээр һунгаа. Гадна сесси дээрэ ажалша коллективүүд тухай, предприятинууд, албан зургаанууд болон эмхинүүдые хүтэлбэрилхэ талаар тэрэнэй дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ тухай Хуули нэгэн дуугаар баталагдаа.

Шэнэ Хуули хадаа совет хүниие анхарал оролдолгоор хүреэлжэ, тэрэнэй ажал хүдэлмэридэ эрхим һайн эрхэ хүсэл олгожо, ажалай ашаг үрые али болохоор дээшэлүүлхэ зорилготой. Хүн бүхэнэймнай хэрэг ажалһаа бүхы обществымнай хүгжэлтэ, оронoймнай хүсэ шадалай бэхижэлгэ дулдыдана ха юм.

Хэрэг ажалдаа зохёохы һоор хандадаг хүдэлмэришэ хүн гээшэ ажабайдалай, уран зохёолой ёһотойл герой мүн. Ажабайдалые гүнзэгыгөөр шудалжа, тэрэнэй үзэгдэлнүүдые уран һайханай дээдэ хэмжээндэ гаргаха зорилгые парти манай урда табина. «Үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын, пропагандистска бүхы манай хүдэлмэри партиин шиидхэжэ байгаа хүгжэлтэ түгэс социализмын ехэшье, орёошье эрилтэ хэмжээндэ гаргагдаха зэргэтэй»,— гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ нүхэр Ю. В. Андропов тэмдэглээ һэн. Хараа зорилгонуудынай ехэшье, орёошье гээшэ. Коммунис ёһоной түрүү үзэл бодолтойгоор хүниие хүмүүжүүлхэ тухай асуудалда КПСС-эй ЦК-гай Пленум, мүн СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ ехэ анхарал хандуулагдаа.

Хүн гээшэ ажабайдалайнгаа түрүүшын жэлнүүдһээ эхилжэ хүмүүжэл абажа захалдаг, тиимэһээ тэрэ ямаршьеб хэмжээнэй эрдэм мэдэсэтэй байхынгаа хажуугаар журам заршамтай, түрүү үзэл бодолтой, эдэбхитэй коммунизм байгуулагша, социалис обществын эрхэтэн байха зэргэтэй гэһэн Юрий Владимирович Андроповой үгэнүүд намда илангаяа бүхөөр хадуугдаа.

Залуушуулые хүмүүжүүлгын темэ хадаа бидэнэй, уран зохёолшодой, урда табигдадаг шухала асуудалнуудай нэгэн мүн. Ушарынь хадаа, эдир үетэнэй һанал бодолой, ухаан сэдьхэлэй түхэл тодорхойлон харуулхадаа, бидэ арадайнгаа, оронойнгоо үглөөдэрэй ерээдүйе зураглана бшуубди. Залуу үетэниие ерээдүйнь найдамтай замдань бэлдэхэдээ, үүлэгүй сэлмэг ажабайдал тэдэниие хүлеэнэ гэжэ найдуулнагүйбди. Бэрхэшээлнүүд манда бии, үшөөшье байха аабза, гол шухалань хадаа тэдэниие дабажа шадаха хэрэгтэй. Атаа жүтөөнэй, хомхолзолгын болон тушаал зэргын түлөө доёлзоһон, мүн бусадшье харша абари зангуудтай эрид тэмсэхэ зэргэтэйбди. Эндэ уран зохёол хадаа өөрынгөө зүгһөө үнэтэй үгэеэ хэлэхэ ёһотой. Ажал гээшэл бүхы юумэнэй үндэһэ һуури, тэрэнэй хэм хэмжүүр болоожо үгэдэг. Тэрэнэй ашаар обществын ажана байдал, хүнэй бодото хүмүүжэл болон ороноо хамгаалха хүсэ шадал хүгжэдэг, бэелдэг гээшэ. Олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн манай Эхэ орон — эб нэгэтэ ехэ бүлэ мүн. Тэрэнэй гэр бүлэ бүхэндэ ажалда дуратайгаар, тэрэниие хүндэлжэ үдэһэн үхибүүд манай ерээдүйн ёһотойл хүнүүд мүн гээшэ.

Залуу хүнэй абари зангай бүрилдэлгэдэ урда үеынхидэй, эсэгэ, аханарай ульгэр жэшээ аргагүй ехэ нүлөө үзүүлдэг. Москва шадарай сэһата талануудаар, Волгын эрьедэ, мүн Курскэ дүхэригтэ дайсанай хуягые үбсүүгээрээ тулажа бодоһон үетэн граждан дайнай геройнуудай баатаршалгаар омогорхон хүмүүжээл. Мүнөө үеын эдир үетэн фашис түримхэйшүүлые һамна сохиһон совет сэрэгшэдэй домог суута эрэлхэг хабые жэшээ болгон, даган ябанал.

Литературада түрүү үзэл бодолтой геройн образ гээшэ сэгнэшэгүй удха шанартай. Энээн тухай бидэндэ парти дахинаа һануулна. Уран зохёолдо баатарлиг абари зан харуулха гээшэ хэтэрмэ хаштараан, хэрэггүй зүйл байна гэлсэдэг сагууд байгаа һэмнай. Гэбэшье сагай эрилтэ хамаг юумые байһан соонь дэлгэжэ үгөө. Ялас гэмэ ёһото геройгүй зохёолой боро юрьеэнэй бадаг, мүрнүүд соогуур үерлиг ажабайдалай урасхал соо хөөрэжэ ябаһан бүрүүлхэн зоной дүрэ зурагууд гү, али эрэлхэг зоригой харуулагдаагүй газарта юрын лэ, үдэр бүриин үзэгдэлнүүд һүлэмхеэр һубигдаха юм. Эндэ хэрбээ уран бэлигэй хажуугаар ажабайдалые ойлгоһон, мэдэһэн ажаябадалай баян ганзагатай байбал, зохёол бүтээл соо түрүү үзэл бодолтой геройн образ гаргаха арга, хэмжээлэшэгүй ехэ байна.

КПСС-эй ЦК-гай Пленум бидэ, уран зохёолшодой анхаралые тон шухала ажал хүдэлмэридэ хандуулна. «Ажалшадай үзэл бодолой хүгжэлтэдэ, тэдэнэй коммунис шэнжэ шанартайгаар хүмүүжэхэ хэрэгтэ социалис реализмын литература болон искусство ехэ туһа нэмэри оруулна» гэжэ Пленумэй тогтоол соо тодоор хэлэгдэнэ. Мүнөө совет уран зохёолшо бүхэн хомтын хэрэгтэ оруулһан өөрынгөө хубита ажалые сэгнэжэ үзэнэ. Ажабайдалай үзэгдэлнүүдые толгойһоо абажа бэшэхэ бэшэ, харин тэрэниие гүнзэгыгөөр мэдэржэ, тэрэнэй ёһотойл халуун сохисые уран бодолоор дэлгэн харуулха шухала гэжэ үшөө дахин бодомжолнобди. Ажабайдалай гол шухала асуудалнуудые дэлгэхэдээ, совет уран зохёолшодой уран бэлиг, үнэн сэхэ һэшхэлэй абари зан түбхын түрүүндэ байха зэргэтэй.

Дуунай аялга cooһoo
Дуһалыеньшье бү унагаа,
Дутаг хэлээд замхаха —
Ахир зоной ааша
Таарадаггүйл шүлэгтэм
Таамаг тойруу зугаа,
Тахатай моринд0л эрид
Байгыш,
үгэм
саашаа!

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, СССР-эй Верховно Соведэй арбадахи зарлалай наймадахи сессиин материалнуудые бидэ өөһэдынгөө уран зохёолшодой эмхидэ гүнзэгыгөөр шудалхабди. Мүнөө Буряад ороной уран зохёолшодой дунда халуун зүбшэн хэлсэлгэнүүд, мүн ерээдүйн түсэбүүд тухай хөөрэлдөөнүүд гаража байнхай. Зохёохы ажалтаниие обществын тон сэнтэй баялиг гэжэ тэрэнэй бэлигые үндэһөөр сэгнэдэг партиин этигэл найдабариие саг үргэлжын зохёохы ажалаараа харюулха ёһотойбди. Манай зохёолнууд соо һанаанһаа абтаһан бэшэ, харин мүнөөдэрэй ехэ уг зорилгонуудые шиидхэлсэжэ байһан бодото геройнууд байха ёһотой.

Совет хүнэй ажана байдал, тэрэнэй ажаһуудал һайжаруулха талаар асуудалнуудые һаяшаг үнгэрһэн РСФСР-эй Верховно Соведэй арбадахи зарлалай долоодохи сесси хаража үзэһэн байна. КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин шиидхэбэринүүд болон документнүүд Россин Верховно Соведэй депутадуудай гол анхаралда байгаа. Партиин болон гүрэнэй ябуулдаг дотоодын, мүн гадаадын политикын хараа шугам бүхыдөө хүнэй түлөө, арад зоной аша туһада сүм зорюулагданхай гэжэ сесси дээрэ онсолон тэмдэглэгдээ. Энэ анхарал оролдолгын түлөө бидэ, совет хүнүүд, Эхэ оронойнгоо улам һалбаран мандалгада нүлөөтэй оролдосото ажалаараа харюусаха зэргэтэйбди.

Ажалша коллективүүдтэ ошожо, ерээдүйнгөө зохёолнуудай геройнуудтай уулзажа, тэдэнэй һанал бодолоор Буряадай уран зохёолшод андалдадаг, һайн жама ёһотой болонхой. Тэдэ уулзалгануудһаа үндэһэлэн манай зохёолшод очерк болон публицистикын зохёолнуудые бэшэнэ. Хожомоо тэдэ геройнуудайнгаа ажал хэрэгүүдые нарибшалан анхаржа, шэнэ бүтээлнүүдые бэелүүлдэг байна.

Дайнай һүүлэй жэлнүүдэй хүдөө нютагай ажабайдал харуулһан поэмэ минии зохёохы түсэбүүдэй түрүүшын зэргэдэ оронхой. Ажабайдалдаа хараһан үзэһэн, тэрэ үеын одото геройнүүдтай энэ зохёол ойрын сагта дүүргэгдэхэ. Дайнай һүүлээр хүдөө нютагуудай ажабайдал хэсүү хүндэ бэлэй. Тиигэбэшье мэнэ һая «Дайгаа даража, дайгаа һүүлдэһэн» совет арад дайнай хүшэр хойшолонгуудые бултыень дабажа гараха этигэл найдабаритайгаар, хүсэл зоригтойгоор ажаллажа ороо һэн. Эгээл тэрэ урагшаа һанаатай, арюун мэдэрэл тухай шүлэгүүдые бэшэхэ зорилготойб.

Обществын үзэл бодолой эрилтэдэ хүрэмэ, хүн бүхэнэй абари занда, үзэл сурталай-политическэ шанар шэнжэдэ ашатайгаар нүлөөлмэ зохёолнуудые бэшэхэ тухай партиин үндэр ендэрһээ соностоһон уряа хадаа бүхы совет уран зохёолшодой, зохёохы бүхы уран бэлигтэнэй ажалда шэнэ түлхисэ боложо үгэнэл. Уран зохёолшо хадаа үзэл бодолой талаар хүдэлмэриин тон харюусалгатай шатын хүдэлмэрилэгшэ мүн. Тиимэһээ мүнөө үе сагай ажабайдалай үйлэ хэрэгүүдые, тэрэнэй ерээдүйе тодолон хаража, оронойнгоо үглөөдэрэй уг зорилгонуудые хараадаа абан, бэлиг шадабариингаа бүхы арга боломжоор обществодоо алба хэхыемнай партимнай уряална. Энэ — манай уялга.

Н. ДАМДИНОВ,
Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой правлениин түрүүлэгшэ,
СССР-эй Верховно Соведэй депутат.

«Литературная Россия» газетэһээ абтаба.

YE САГАЙМНАЙ ГОЛ АСУУДАЛ

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай гасалан зоболон үзэһэн, тэрэ үе сагай һүреэтэй үйлэ хэрэгүүдые хараһан, тоо томшогүй олон үхэл, материальна ба соёлой хохидол мэдэхэ хүн бүхэн шэнэ дайнай аюулай бии боложо байхада, тэрэниие буруушаангүй, дуугай байжа шадахагүй юм. Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын, уласхооронды байдалые һайжаруулхын түлөө оронууд болон арадуудай хоорондо үгэеэ ойлголсожо, хэлсээ хэхын түлөө эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөндэ олон мянган хүн оролсоно. Мүнөө энэ асуудал хэзээ хэзээнэйхиһээ шангаар табигдана.

Ядерна дайнай һүйдхэл, хойшолонгууд ямар хэмжээнэй байхаб гэжэ хэншье тодорхойлжо шадахагүй юм. Зүгөөр термоядерна дайнай болоо һаань, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ, дэбжэлтэ үлэхэ гү, али үгы гү гэһэн асуудал гарана. Имэ дайн хүнүүдтэ айхабтар ехэ аюул тохёолдуулха байна: амиды мэндэ үлөөшэ хүнүүдынь үхэһэй хүнүүдтэ атаархахаар болохо бшуу. Генетикэдэ хубилалтануудай болоходонь, бүхы хүн түрэлтэнэй ерээдүйнь ямар байхаб гэжэ һэжэглэмээр лэ. Хүгжэлтынь бүхы түүхэдэ хүн түрэлтэнэй байгуулһан хамаг юумые имэ дайн һүйдтэ оруулха юм. Энэ дайнда илагшад ба илагдагшад, дайлалдаашад ба хабаадалсаагүйшүүл гэжэ байхагүй юм. Али бүхы юумэн хосорхо байна. Тиимэһээ дэлхэйн шэнэ дайе зайсуулан сараха гээшэ манай үе сагай гол зорилго болоно.

Мүнөө хүн түрэлтэн шиидхэгдээгүй олон асуудалнуудтай ушарна. Тэдэниие уласхоорондын харилсаа холбооной замаар лэ шиидхэжэ болохо юм. Зүгөөр бидэнэй амгалан тайбан байдалые хамгаалжа шадаагүй һаамнай, мүнөө үедэ буу зэбсэг бүтээлгэдэ һомологдодог мүнгэ зөөрые экономическа, соёлой ба социальна хүгжэлтын зорилгодо элсүүлээгүй һаамнай, эдэ зорилгонууд шиидхэгдэхэгүй юм. Буу зэбсэг урдилдэн бүтээлгэдэ эсэс табиха, гүрэнүүдэй хоорондохи этигэл найдалые һэргээхэ, хөөрэлдөө хэжэ эхилхэ, ядерна ба юрын буу зэбсэгүүдэй айхабтар ехэ нөөсэнүүдые үгы хэжэ, шэнэ дайнай аюулые зайсуулха, манай түби дэлхэй дээрэ удаан болзоройамгалан тайбан байдал тогтоохо гээшэ бүхы үнэн сэхэ хүнүүдые нэгэдүүлнэ.

Прагада болоһон «Эб найрамдалай ба ажабайдалай түлөө, ядерна дайе сарахын түлөө» гэһэн бүхэдэлхэйн ассамблей тон ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг болоо гэжэ тоолоноб. Тус ассамблей хадаа түби дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй түүхэдэ түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэнэй бэшэһэн толотомо хуудаһан болохо юм.

Бласку Уго ФЕРНАНДЕШ,
Португалиин уран зохёолшо.
(АПН).

Лиссабон.

тосхонуудной һалбаран хүгжэг лэ!

ОНУУДНАЙ ЕХЭЛ ГЭЭШЭ

тай, ариг сэбэр болгогдоо, хашаанууд ба палисаднигууд, харгы. замууд, хүүргэнүүд заһабарилагдаа. Түгнэ нютагта стадион баригдаа. Шэнэ Заган, Подлопатки, Мухар-Шэбэр һууринуудта спортивна талмайнууд түхеэрэгдөө. Һуурин тосхон бүхэндэ 3 дахин субботник үнгэргэгдэһэн байна. Тингэжэ олониитын хүсөөр район доторнай 20 мянган модон, 14350 һөөг бургааһан һуулгагдаа, 34 мянган түхэригтэ заһабарилгын хүдэлмэри хэгдээ. Тиихэдэ Заган һууринда 1,1 километр ута харгы асфальтаар хушагдаа, 18,6 километр үйлсэ заһабарилагдаа. 0,5 километр ута тротуар баригдаа.

Республикынгаа 60 жэлэй ойн һайндэрһөө урид һууриин тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо талаар хэгдэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые һаяхан гаргаа һэмди. Мухар-Шэбэрэй сельскэ, Хүсөөтын ба Хүшүүн-Үзүүрэй сомоной Соведүүд социалис мүрысөөндэ эрхимлэн тодорхойлогдоо. Хүсөөтын сомоной Соведтэ байгша ондо арболитова 2 гэр, 2 байратай нэгэ гэр, нэгэ байратай 5 гэр баригдаа, столово ба бани заһабарилагдаа. Тиихэдэ 300 метр зайда зунай сорго татагдаа, 100 шахуу айлай хашаа, үүдэнүүд заһабарилагдаа. Олониитын байранууд — совхозой конторо, амбулатори, хүүгэдэй саад, хүгжэмэй һургуули хорёологдожо, ногооруулагдаа.

Хүсөөтэ һууриида ариг сэбэрыс сахихын, ногооруулхын, болбосон түхэлтэй болгохын тула 5 воскресник үнгэргэгдэһэн байна.

Инмэрхүү хүдэлмэри Мухар-Шэбэрэй, Хүшүүн-Үзүүрэй, Хонхолын, Түгнын болон бусад сельскэ, сомоной Соведүүдтэ хэгдэбэ.

Манай абаһан уялганууд соо гансал һуурин тосхонуудтаа ариг сэбэрые сахиха, ногооруулха тухай хэлэгдэһэн бэшэ. Район дотороо барилга үргэноор ябуулха гэхэ мэтэ хүдэлмэриингөө, мүн хүдөө ажахын, промышленна продукци үйлэдбэрилхэ талаар арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ тушаа уялгануудые абаһан байнабди. Хэхэ ажалнай, бэелүүлхэ зорилгонуудынай үшөөл ехэ байһаар. Манай районой ажалшад КПСС-эй ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, бүхы хүдэлмэреэ улам эдэбхижүүлхээр зоригжонхой.

А. ЩЕПИНА,
Мухар-Шэбэрэй районно Соведэй гүйсэдкомой секретарь.

«БЕРЁЗКА» ЛАГЕРЬТА

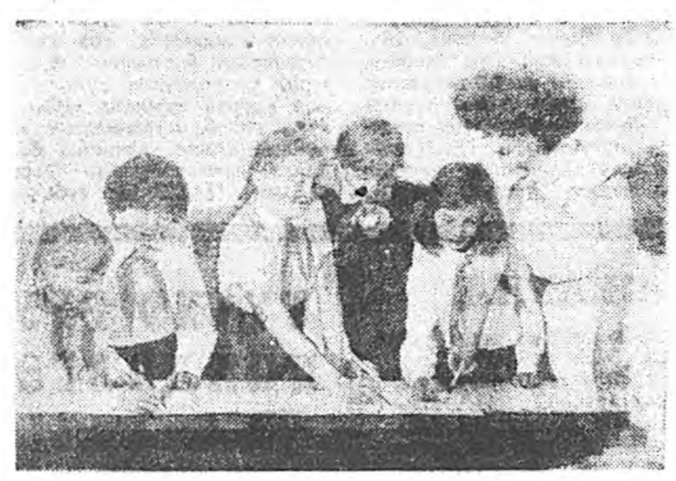
Улаан-Үдэ шадарай үзэсхэлэн һайхан газарта пионернүүдэй «Березка» гэжэ лагерь эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ жэл бүри Ленинэй ордента Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай үхибүүд амардаг.

Байгша оной зун дурсагдагша лагерьта хамта дээрээ 1000 гаран үхибүүд амархаар хараалагдана. Лагериин түрүүшын сезондо 300 гаран үхибүүд һайнаар амараад гэртээ бусаа.

Июлиин арбаадаар «Березка» лагериин хоёрдохи сезон нээгдэжэ, 400 гаран үхибүүд лагериин зуһалангуудта түбхинэбэ. Хоёрдохи сезоной нээгдэһэн үдэр эдир пионернүүдтэ заводой уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшад айлшаар ерэжэ, гоё һайхан концерт харуулжа баясуулаа. Тэрэ концертдэ мүн лагериин уран һайханай бүлгэмэйхид хабаадалсажа, «Танилсая» гэһэн программаараа үстэн нүхэдэйнгөө халуун альга ташалгада хүртөө.

Лагериин үдэр бүриин ажабайдал һонирхолтой хэмжээ ябуулгануудаар табигдаһан программаһаа үндэһэтэй.

Үхибүүдэй амаралтын хаһада лагерьта «Эб найрамдалай гулабхаа», «Хуһаханай һайндэр», «Нептунай һайндэр», «Мойдодыр», болон бусадшье һонирхолтой конкурснууд үнгэргэгдэжэ, тэдээндэ үхибүүд олоороо хабаадалсаха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Лагериин ахамад вожата Галина Тимофеева 5-дахи отрядай гэшүүдтэй ханын газетэ гаргана. 2. 10-дахи отрядай бүлэг басагад зунай һайхан байгаали тухай уран шүлэгүүдые вожата Светлана Цыренжаповагай уншахые гоёшоон шагнана.

В. МУЛЛЕРАЙ фото.

…оциалис …онуудаар

бо. СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо ба Монголой Залуушуулай Революционно Союзай болохоёо байгаа XVIII съездэдэ тэрэ зорюулагдаһан байна. Мүрысөөндэ илагшадта — МНР-эй түлишын-элшэ хүсэнэй промышленностиин, Улаан-Баатарай бүд нэхэлгын 1-дэхи фабрикын, Забхан аймагай хүдөө ажахын «Слава» нэгэдэлэй ревсомолой коллективүүдтэ, бусад олон коллективүүдтэ дурасхаалай улаан тугууд ба хүндэлэлэй дипломууд барюулагдаа.

ТУЙЛАЛТАНУУДАЙ ВЫСТАВКЭ

ГАВАНА. Кубын Наукануудай академиин байшанда эрдэм техникын туйлалтануудай түрүүшын национальна выставкэ нээгдэнхэй. 14 министерство болон албан зургаан тэрээндэ хабаадана. Ажахыда нэбтэрүүлэгдэһэн 720 бүтээл тэдэнэр харуулна.

Мүнөөнэй промышленностыгүй колони шахуу орон байһан Кубада революциин һүүлээр эрдэм-шэнжэлэлгын 100-һаа дээшэ институт ба түб нээгдээ гээд Кубын Наукануудай академиин президент Вильфредо Торрес выставкые нээхэдээ хэлэбэ. 30 мянган эрдэмтэ ба түгэс бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэ тэндэ үрэ түгэсөөр хүдэлдэг. Тэдэнэй гурбанай нэгэ хубинь дээдэ эрдэмтэй юм. Физикын, биологиин, химиин, тэрэшэлэн биотехнологиин ба бусад шухала шэглэлнүүдээр шэнжэлгэнүүд амжалтатайгаар хэгдэдэг.

Эрдэм ухаанай үндэһөөр промышленность, хүдөө ажахы ба экономикын бусад шухала һалбаринууд түргэнөөр хүгжөөгдэнэ гээд В. Торрес мэдүүлбэ. Мүнөөнэй электронно-тоолон тодорхойлолгын техникэ, үнгэтэ телевизорнууд болон бусад нарин приборнууд бүтээгдэдэг болоо.

(ТАСС).

ҺАЙН СЭГНЭЛТЭДЭ ХҮРТЭБЭ

Айл бүхэн гэртээ радиотой, телевизортэйшье һаа, почтальониие үдэр бүхэндэ хүлеэһэн лэ байдаг. Газетэ, журнал хадаа совет бүлын ажануудалань эгээл шухала хэрэглэмжэ ха юм даа. Түрэл гаралһаа, үхибүүдһээ, танил тала хүнүүдһээ бэшэг, ямар нэгэн мэдээсэл хэзээ ерэгшэ ааб гэжэ һанаата бологшод яһала олон бии байха.

Юрэдөө, почтальон гээшэмнай хүн зондо угаа дутын хүдэлмэрилэгшэ нүхэр гэжэ һанагшаб. Тэрэ найдалыень харюулмаар хүдэлхые оролдодог почтальонууд манай городто нилээд олон гээшэ. Жэшээнь, авиационно заводой хүдэлмэришэдэй поселогой хэлхеэ холбооной 9-дэхи отделениин Галина Георгиевна Мергеновагай даадаг почтальонуудай бригада һанаһанда хүрэмөөр хүдэлдэг юм. Бригадир өөрөө хори гаран жэлдэ хүндэ сүүмхэһээ огто хахасаагүй хүн. Тэрэ коммунис ажалай ударник сотон, залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ.

Энэ бригадын хүдэлмэришэд поселогой айлнуудта үдэрэй хоёр дахин почто абаашадаг, һайндэр, амаралтын үдэр гэжэ тэдэндэ байдаггүй гэхэдэ, алдуутай юумэниинь үгы байха. Хоорондоо угаа эбтэйгээр, бэе бэедээ туһалалсан, харюусалга ехэтэйгээр хүдэлдэг. Тиимэл хадаань энэ отделениин харьяата поселогой хүн зонһоо нэгэшье гомдол, дутуу дундыень элирхэйлһэн ямар нэгэн бэшэг ородоггүй байха юм.

Энэ коллективэй оролдосотон хүдэлмэрииие, һайшаалтай эрмэлзэлые тэмдэглэн, КПСС-эй Железнодорожно райком ба районно Соведэй гүйсэдком Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, почтальонуудай оригадые Ойн баярай хүндэлэлэй грамотаар шагнаһан байна.

Б. СОТНИЧ.

Улаан-Үдэ хото.

ХҮЙТЭН—ЗАГАҺАШАНАЙ ТУҺАЛАГША

Загаһанай ажахын шухала асуудалые — ондо ондоо нютагуудта амидардаг, ондо ондоо болзорто түрьһэеэ хаядаг загаһануудай шуһа холилгые — Украинын ССР-эй Наукануудай академиин криобиологиин ба криомедицинын асуудалнуудые шэнжэлдэг институдай эрдэмтэд шиидхэһэн байна. Загаһанай сагаа түрьһые ехэ хүйтэн газарта хадагалха ашаг үрэтэй онол арга тэдэнэр ухаалан зохёогоо.

Хүйтэн газарта хүргэхэ үедөө уг залгамжалха материалаа гэмтэлгэ, муудалгаһаа хамгаалдаг холисо (раствор) соо хэдэг юм. Һүүлээрнь ампулануудаа шэнгэн азот соо байлгадаг, тэндэ 196 градус хүйтэн болотороо хүргэгдэдэг гуримтай. Загаһа барижа байһан газар дээрээ иигэжэ «консервэлхэдэшье» болохо. Хожомынь амидыруулхаар иигэжэ хүргэһэнэй ашаар (анабиоз) хилмэ (осётр) түрэлэй загаһадай уг залгамжалгын тон хүндэгэнэ материалые Харьковай криологууд ондоо тээшэнь шэрэжэ абаашаһан байна. Тэрэнэй ехэнхи хубинь амидыржа, жараахайнууд болоо һэн.

Криогеннэ (хүйтэндэ байлгажа хадагалха, удхэхэ) онол арга Астраханьда оршодог хилмэ загаһанай ажахын эрдэм—шэнжэлгын түбэй институдта амжалтатайгаар туршалга гараһан байха юм. Мүнөө үедэ эрдэмтэд уг залгамжалгын материалые ехэ хүйтэн газарта хадагалха промышленна технологи ухаалан зохёожо байнхай. Тиихэлээрээ, һайн үүлтэр бии болгохын тулада, загаһанай ажахыда хэгдэдэг үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэриие промышленна үндэһэ һуурида оруулхын тулада шухала алхам хэгдэбэ гээшэ.

В. ГАТАШ,
В. НАТ,
ТАСС-ай корр.

Харьков.

Хилын саанаһаа
ТАСС АПН

РАКЕТЭНҮҮДЫЕ ТУРШАЛГЫЕ БУРУУШААНА

ОТТАВА. Канадада американ далита ракетэнүүдые туршалгые буруушааһан шиидхэбэри абахыень гуйжа, Канадын дай дажар буруушааһан, профсоюзай, шажанай болон эхэнэрнүүдэй 25 эмхи ороной федеральна суудтэ хандаа юм. Канадын хүн зоной ажабайдалда ба аюулгүй байдалда аюул тохёолдуулхын тула имэ туршалгануудые үнгэргэлгэ конституцида харша алхам болохо байна гээд эдэ эмхинүүд һанамжална.

Эдэ эмхинүүд 1,5 миллион хамтын гэшүүдэй үмэнэһөө бэшэнэ гээд суудтэ тушаагдаһан документ дотор заагдана.

Ерэхэ жэлэй январьһаа эхилжэ, американ далита ракетэнүүдые орон дотор туршахые Канадын правительство зүбшөөлөө үгөө гээд мэдээжэ. Канадын хүн зоной 52 процентнь орон дотор американ далита ракетэнүүдые туршалгые буруушаана гээд һая үнгэргэгдэһэн асуулта харуулна.

ХАРАА БОДОЛЫНЬ ХУУШААРАА

ПАРИЖ. Дабо гэжэ газарта Мозелиин департаментда эгээл дээдэ тушаалтанай француз-баруун германиин уулзалга болоо. Баруун Европын оронуудта, гол түлэб ФРГ-дэ дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхохо тухай НАТО-гай шиидхэбэри тушаа асуудалнуудта Францийн президент Ф. Миттеран ба ФРГ-гэй федеральна канцлер Г. Коль гол анхаралаа хандуулһан байна.

Советскэ Союз ба социалис хани харилсаата бусад оронууд тээшэ шэглүүлэгдэһэн түрүүшын сохилто хэхэ американ ракетно-ядерна буу зэбсэгүүдые Баруун Европодо тараан тодхохо тухай НАТО-гай шиидхэбэриие дэмжэжэ байһанаа хоёр тала дахин батадхаа гээд Франс-пресс агентство тэмдэглэбэ.

Францийн ба Великобританиин ядерна буу зэбсэгүүдые НАТО-гай ядерна хүсэнүүдэй тоо хэмжээнһээ гаргаха гэһэн НАТО-гай ба США-гай мэдээжэ хараа бодолые уулзалгада хабаадагшадай батадхаһан баримтада политическэ шэнжэлэгшэд анхаралаа хандуулна.

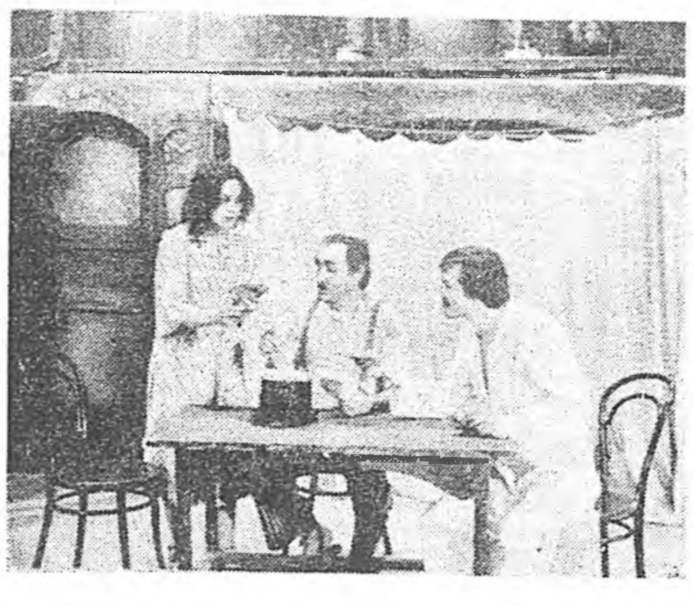
ХАРАТА МУУХАЙ ТҮСЭБҮҮД

ВАШИНГТОН. «Першинг-2» ба далита американ ядерна 572 ракетэ Европодо тараан тодхохо программа бэелүүлэгдэнэ гэжэ батлһан мэдээнүүд американ хэблэлдэ үгтэбэ. 1983 оной эсэс тээшэ ФРГ-гэй, Великобританиин ба Италиин газар дайда дээрэ эдэ ракетэнүүдэй зарим хубиие тараан тодхохо бэлэдхэл хэгдэнэ. Эдэ мэдээнүүдэй ёһоор ракетэнүүдые үйлэдбэрилгэ ба тэдэниие байлгаха баазануудые барилга графигай ёһоор бэелүүлэгдэнэ. Эдэ ракетэнүүдэй туршалга эхэнхидээ түгэсхэгдөө.

Баруун Европын оронуудта американ ракетно-ядерна шэнэ буу зэбсэгүүдые тараан тодхохые буруушааһан хүдэлөөе дабаха талаар түсэбүүд Сагаан байшанда зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Мүнөө жэлэй намар хараалагдаһан дай дажар ба ракетэнүүдые тодхолгые буруушааһан олониитын тэмсэлые буруу һүрігэхэ талаар хэмжээнүүдые НАТО-гай органуудта хаража үзэхэ тухай асуудал шиидхэгдэнэ. Эрхэтэдэй жагсаалнуудта хабаадаха эрхые хизаарлаһан хуулинуудые шангадхаха, полициин хүсэнүүдые энээндэ бэлдэхэ, сэрэгүүдтэй тэдэнэй харилсаа холбоо хангаха гээд НАТО-гай гэшүүн оронуудта, нэн түрүүн ФРГ-дэ дурадхагдаа.

Энээнтэй хамта, Вашингтон ерээд байһан ФРГ-гэй обороны министр М. Вернерэй пресс-конференцидэ хэблэл анхаралаа хандуулна. Европодо американ ядерна шэнэ буу зэбсэгүүдые тараан тодхолгые буруушааһан хүдэлөөн Баруун Германида улам ехэ хүсэтэй болоно гээд тэрэ мэдэрээ. Тиихэ зуураа энэ шиидхэбэриие дэмжэжэ байһан тухайгаа дахин батадхаа. Манай хараа бодол урдынхяараа юм, бидэ буу зэбсэгүүдые тараан тодхожо эхилхээр бэлэмди гээд Вернер онсолон тэмдэглээ. Баруун Европодо «Першинг-2», далита ракетэнүүдые тараан тодхоһоной һүүлээр лэ Европо түби дээрэхи зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй хиналта хангаха хэрэгтэ дэбжэлтэ түйлэжэ болохо юм гээд министр баталаа.

Үнэн дээрээ НАТО-гай түсэбүүдэй бэелүүлэгдэбэл, Европодохи байдал улам түгшүүрилтэй болохо гэжэ һайн мэдээжэ.

ХУУРМАГ АЖАБАЙДАЛ ХЭДЫ СЭНТЭЙБ?

ТЕАТР

Примориин хизаарай М. Горькиин нэрэмжэтэ драматическа театрай репертуарта хари гүрэнүүдэй авторнуудай зүжэгүүд олон гэжэ тэмдэглэхээр. Тэдэнэй дунда Э. де Филиппогой «Цилиндр», У. Шекспирэй «Гурбадахи хаан Ричард», А. Жериин «Зургаадахи дабхар», И. Жамиагай «Месье Амилькар», Р. Томой «Дурлаһан найман эхэнэр» гэһэн зүжэгүүд улаан-үдынхидые ехэтэ һонирхуулжа байна. Эдэ зүжэгүүдһээ итальян драматург Эдуардо де Филиппогой «Цилиндр», мүн француз драматург Ив. Жамиагай «Месье Амилькар» гэһэн зүжэгүүд дээрэ тогтое. Капиталис обществын бодото ажабайдалые харуулһан, алишье зүжэгтэнь— мүнгэнэй түлөө арга мэхэеэ гаргадаг, хүн нэрэеэ алдаһан хүнүүдэй хуби заяан тухай хөөрэнэ.

Э. де Филиппогой «Цилиндр» гэжэ зүжэгэй удхые тобшохоноор хөөрэжэ үгэе. Байрынгаа түлөө ехэ үридэ ороһон залуу айл—Рита (артистка Ж. Яцкая), тэрэнэй үбгэн (артист С. Фомин), гэрэйнгээ эзэд — Беттина (РСФСР-эй габьяата артистка А. Ильясова), Агостино (РСФСР-эй габьяата артист В. Калинченко) гэгшэдтэй хамтаран хэлсээд, үйлсөө ябаһан эрэшүүлые гэртээ оруулаад, мүнгыень мэхэлэн абаха юм... Гэбэшье тэдэнэй «хэрэг» удангүй элирүүлэгдэнэ. Энэ үйлын ушар унгиие, зангилаае Аттилио (РСФСР-эй габьяата артист Б. Ильясов) тайлбарилан харуулжа шадана.

Энэ зүжэг удхаараа трагикомеди. Энэ жанрые элирхэйлхэ гэһэн гол зорилгые режиссёрой зохёон найруулга, артистнуудай наадан, зүжэгэй уран шэмэглэл, хүгжэлтэ бэелүүлнэ. Эндэ геройнууд өөһэдынгөө бодото байдалһаа гадуур зохёон байгуулһан хоёрдохи нюураа наадаха баатай болоно. Жэжээнь, зүжэгэй гол героиня Рита үбгэнөө ухүүлһэн эхэнэр боложо хэдэн дахин туршана. Тэоэнэй үбгэн энэ хэрэгтэнь туһалха юм. Гэрэй эзэн Агостино цилиндр малгайн эди шэдидэ этигэнэ. Мэхэтэ ябадалнуудайнгаа элир хэдэ, тэдэнэр «үнэгэн малгай үмдэжэ» эхилхэ юм.

Тэдэнэй хуурмаг ажабайдалые мэдэхэ болоһон баян бардам миллионер Аттилис боложо наадаһан артист Б. Ильясов хүдэлсэ бүхэнөөрөө, ролиингоо хүгжэлтөөр ухаатай сэсэн, һанаһанаа алдадаггүй наһажаал хүнэй образ харуулжа, харагшадай магтаалда хүртөө. Итальян арадай ёһо заншалнуудтай энэ зүжэг танилсуулна. Инаг дуран мүнхэ гэжэ этигэдэг, инаг дурандаа урбаха дурагүй гэжэ Ритын үгэнүүд сооһоо мэдэнэбди. Мүнгэнэй түлөө бэшэ геройнууд хүн нэрэеэ алданхай. Үнгэрхэдөө, Ритын нүхэршье хадаа инаг дураяа худалдахаар бэлэн. Эдэ бүгэдэндэ эсэргүүсэн Рита гэрһээ гаража ошоно. Тэрэ сэдьхэл зүрхөөрөө хэнһээшье сэбэр, сэхэ байһанаа харуулаа. Артистка Ж. Яцкая энэ ролиие шадамар бэрхээр гүйсэдхөө.

Зүжэгые шэмэглэһэн хүгжэм, дуун ходол олон дахин дабтагдаха юм. Хуурмаг ажабайдалай үйлэ хэрэгүүдые тэрэ дэмжэн элирхэйлнэ. Мэхээр олдоһон мүнгэнэй сэн тон ехэ хохидол, гээлтэ ушаруулна.

Гэбэшье зүжэг бүхыдөө трагикомеди гэжэ бидэниие этигүүлээгүй. Юуб гэхэдэ, зарим артистнууд үлүү гаратараа наадаха, хоёрдохи нюураа гүйсэдөөр элирхэйлхэ гэжэ оролдоно. Тиимэһээ харагшадай зүрхэ сэдьхэлэй хүбшэргэйе дайраһан, уяруулһан үзэгдэлнүүд үсөөн байгаа гэжэ тэмдэглэхээр.

И. Жамиагай «Месье Амилькар» гэһэн зүжэг ехэ һонин удхатай: гол герой Александр Амилькар бултаниие һонирхуулха зүжэг хэдэн үдэрэй туршада табихын тула элдэб мэргэжэлтэй хүнүүдые урина. Артистка байһанаа урагшагүйдэһэн Элеонорые (ТАССР-эй габьяата артистка А. Никитина), эхын рольдо, газетэдэ хүдэлдэг залуу Клея басагые (артистка М. Артемьева), Вирджиниин рольдо, харин хүдэлмэригүй зайгуултаһан хүниие (артист А. Потушев) Машу гэжэ нэрэтэй энэ бүлын нүхэрэй рольдо наадахыень тэрэ уриба. Харин өөрөө гэрэй эзэн боложо наадахаб гэжэ тэдэниие найдуулна. Энэ наадаһай, зүжэгэй түлөө ехэ мүнгэ абаха болоһон эдэ хүнүүд рольнуудта наадахаар зүбшөөнэд. Эндэһээ энэ «бүлын» һонирхолтой үйлэ хэрэгүүд эхилнэ...

Амилькар — һанаамгай сэсэн, хүниие ямаршье юумэдэ этигүүлжэ шададаг бэрхэ хүн. Түрүүшээр эдэ «артистнууд» наадаараа гол геройе, мүн бидэниие этигүүлнэгүй. Удаань тэдэнэр рольдоо тон һайнаар орошоно. Энэрхы һайхан сэдьхэлтэй эхын образтой артистка А. Никитина танилсуулна. Түрүүн харахадамнай, миил юрын артистка байһан аад, һүүлдэнь «гэрэйнгээ эзэндэ» дурлаһан эхэнэр, басаганай ёһотой эхэ болон хубилна. Харин Вирджиния—тэдэнэй басаган, энэ бүлын таһаршагүй хубинь болоно. Энээндэнь тэрэнэй хани нүхэр, залуу хүбүүн Поло (артист В. Коровин) баһал этигэнхэй. Айлшалжа ерэһэн Элеонорын эжы Мелия (артистка А. Ильясова) худал зүжэгэй нааданда этигэһэн хадань, һонирхолтой, энеэдэтэй сценкэнүүдые хаража, зүжэгтэ суглараашад хүхилдэнэ. Бүлын нүхэр Машу бэлигтэй уран зурааша байһандаа өөртөө этигэнэ. Хэды тиигэбэшье эди шэдитэ наадан-зүжэг түгэсхэлдөө хүрэжэ ерэнэ. Александр Амилькар ямаршье баян продюссер, найруулан табигша бэшэ, харин эзэнэйнгээ кассаһаа ехэ мүнгэ абаһан хүн байшана. Ажабайдалдаа гансаардаһан Амилькар хэдэн жаргалта үдэрнүүдэй түлөө ами наһаараа түлэжэ һалана. Тэрэ зүжэгэй түгэсхэлдэ өөрыгөө буудан алана. Хуурмаг, худалаар зохёогдон байгуулагдаһан «бүлэ» һандаран һалана. Зүжэгэй автор, режиссёр, геройнуудта, хүн бүхэндэнь ерээдүй ажабайдалай этигэл найдабари үлөөнэ. Актриса зандаа үлэбэшье, инаг дуранай хүсэндэ абтаһандаа Элеонора баяртай. Гэбэшье героинние гүйсэдхэһэн артисткын дуран тухай хэлэһэн үгэнүүдтэ харагшад хүсэд этигэнэгүй ха. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр түрүүн артистка байһан талаяа һайнаар зураглан байгуулна. Тиихэдэ гол герой Амилькар заабаришалхадаа бэрхэ аад, өөрөө нэгэ бага рольһоо — гэрэй эзэнэйнгээ рольһоо баһа гарахаа һанана, образынь тодо гүнзэгы бэшэ, бидэниие түрүүшээр һонирхуулһан аад, һүүлдэнь нэгэ янзын, хүгжэлтэгүй образ болошоно гэжэ тэмдэглэхээр. Образуудые байгуулха талаар чэгэ хэды дутагдалтайшье һаа, бүхыдөө энэ зүжэг һонин наадаараа, жэгтэй зохидхон удхаараа харагшадта ехэ һайшаагдаа гэжэ сэгнэхээр. Эндэ сцено дээрэ байгуулагдаһан юрэ бусын бэшэ, шэл шэнги соо харагдажа байдаг элдэб хэмжүүрэй— үндэр, богони хэрэгсэлнүүд «бүлын» гэрэй байра байдалые зураглана. Тиимэһээ уран зураашын зохёоһон гэр шэл шэнги бутаршаха, тэрээн шэнги хуурмагаар байгуулагдаһан бүлэ баһал һандаран һалаха гэһэн бодолнуудые зүжэг соо шэмэглэлнүүд түрүүлнэ.

Хари гүрэнүүдэй эдэ зүжэгүүд бултаниие тон һонирхуулаа. Илангаяа Ив. Жамиагай «Месье Амилькар» гэһэн зохёол Франциин театральна нэгэ сезондо эрхим бүтээл гэжэ нэрлэгдээ һэн. Тиимэһээ һонин-һонин зүжэгүүд тус театрай репертуарые шэмэглэн гоёожо байна. Театрай түүхые, шанар шэнжые, «нюурые» репертуар элирхэйлдэг гэжэ дэмы хэлсэдэггүй бшуу. Хари гүрэнүүдэй ажабайдалтай танилсаха, тэндэхи хүнүүдэй шиидхэхэ гэһэн гол шухала асуудалнуудые, тэдэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ дүтэ болоһон һанамжа, бодолнуудые, элирхэйлхэ арга боломжонуудые эдэ зүжэгүүд бидэндэ олгуулна.

Б. ДЫМБРЫЛОВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Э. де Филиппогой «Цилиндр» гэһэн зүжэгһөө хэһэг. 2. Артист В. Кимбарович (Амилькар), ТАССР-эй габьяата артистка А. Никитина (Элеонора) гэгшэд И. Жамиагай «Месье Амилькар» гэһэн зүжэгтэ хабаадажа байна.

Л. ЯКУШЕВОЙ зурагууд.

ЖУРНАЛИСТЫН...

НЭРЭ СО... ДУУДУУЛМА...

Хэдэн жэлэй саада тээ хэгдэһэн тэмдэглэлнүүдээ харахада, ехэ һонин байдаг. Хэжэнгын районой Загаһатын совхозоор ябаһанһаам хойшо хоёр—гурбан жэл үнгэршэбэ хэбэртэй. Тэндэхи Баруун-Хоройн хонишодой ажал хэрэгтэй танилсаһанай һүүлээр «Баруун хоройн габшагайшуул» гэжэ статья бэшэгдээ һэн. Тиихэдэ комсомолец Валерий Мороев эгээл залуу хонишониинь байгаа бэлэй. Тэрэ нютагайнгаа дунда һургуули дүүргэһэнэйнгээ удаа армида алба хэжэ ерээд, хонишон эжытэеэ хамта хүдэлжэ эхилһэн намтартай. Манай ябахада, Валера хонидые гурбадахи жэлээ хаража байгаа. Наһанайнгаа амаралтада гараха болоһон Валериин эжы — Валентина Комиссаровна Мороева хонишон болохоёо хүсэһэн хүбүүндээ дүй дүршэлөө дуратайгаар дамжуулжа, хони харалгын «нюусатай» танилсуулжа эхилһэн байна.

Тэрэ үедэ Загаһатын совхозой ахамад ветеринарна врач байһан Д. Д. Дымшеев хонин ажалда хүдэлжэ ябаһан залуу хүбүүн тухай иигэжэ хэлэһэн юм.

—Юрэдөө, сэхыень хэлэхэдэ, Валера залуу хүн аад, ехэл малша, бэрхэ хүбүүн. Үнгэрһэн жэлдэ эхэ хонин бүриһөө 4 килограмм нооһо хайшалаа. Ябан ошон Валерамнай түшэхэ, тулаха хонишодоймнай нэгэн заагүй болохо даа.

Ахамад мэргэжэлтын хэлэһэн үгые сэдьхэлэйнгээ гүн соо хадуужа абаһандаа гү, али энэ залуу хүбүүн хэр удаан хони хаража, тэсэжэ шадаха юм даа гэжэ һанаһандаа гү —юрэдөө, районой «Хэжэнгын гол» газетын хуудаһануудые иран, хонишодой дунда Валерий Мороевой нэрые бэдэрдэг һэм. Тиихэдээ тэрэнэй туйлажа ябаһан амжалтаар омогорхон, мэргэжэлтын этигэл найдабариин харюулагдажа байһанда баясагша бэлэйб.

Һая Валерий Мороевтой уулзааб. Тэрэ ахалагша хонишон болонхой. Даажа байһан отарадань 100 хонин бүриһөө 100 хурьган абтаа. Хонин ажалда ороһон сагһаа хойшо түсэб, уялгануудаа эрхэ бэшэ бэелүүлжэ ябаһан В. Мороевые ажахын комсомолой, партийна организацинууд КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абаһан байна. «Мал ажал — комсомолой габшагай хэрэг» гэһэн республикынгаа залуушуулай үүсхэлые тэрэ түрүүлэн дэмжээ һэн.

Валерий гансал бэрхэ хонишон бэшэ, харин нниитын, илангаяа комсомолой ажабайдалда тон эдэбхитэйгээр хабаададаг. Нютагайнгаа залуушуултай хамта тэрэ үдэшэндөө клубта ерэжэ, уран һайханай наада табилганда бэлдэлсэдэг. Аша үрэ ехэ-

---

ХУБИЛАН ҺАЙЖАРНА

Железнодорожно районой «Восточный» тосхон жэл бури улам һайхан, болбосон түхэлтэй болоно. Олон дабхартай гэр, набшаһата модонуудай таригдаһан уужам сэхэ үйлсэнүүд, һайжаруулагдаһан, шэнэ түхэлэй квартиранууд... Эдеэ хоолой, эд бараанай, номой болон мебелиин магазинууд, нөөсэлгын касса, дунда һургуули, хүүгэдэй саадууд, библиотекэнүүд посёлогто бии юм. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, хүдэлмэришэдэй ажаһуудалай бүхы эрхэ байдал түхеэрэгдэнхэй.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха салон һаяар эндэ нээгдэхэнь.

Г. ВЛАДИМИРОВА.

ТҮҮХЭ РУУ НИИДЭЛГЭ

1923 оной июлиин нэгэ үдэр «түмэр самолёдой таарүү зохид каюннада 6 хүн һууjжа ниидэбэ» гээд Москва соогуур нилагдаһан мэдээсэлнүүд зарлаһан байгаа. Эдэ пассажирнуудай нэрэнүүдые бидэ мэдэнэгүйлди. Гэбэшье лётчик Я. Моисеевэй нэрэ совет граждан авиациин түүхэдэ алтан үзэгүүдээр бэшэгдэнхэй. Имаггал тэрэ 60 жэлэй саада тээ Москваһаа Нижний Новгород хүрэтэр ниидэһэн юм. Түмэр замаар ба гол мүрэнүүдээр тухайлжа, тэрэ 3,5 час соо ниидээд, хэрэгтэй газартань аэропланаа буулгаһан байгаа. Энэ ниидэлгэнь түүхэдэ орсо һэн. Тэрэ совет граждан авиациин түрүүшын пассажирска линиие нээгээ бшуу.

Мүнөө аэрофлодой самолёдууд манай Эхэ ороной эгээл холын булангуудта хүрэдэг болонхой. Агаарай замай утань 1 миллион километрһээ дээшэ болодог. Арадай ажахыда самолёдууд болон вертолёдуудые хэрэглэхэ талаар совет граждан авиаци дэлхэй дээрэ түрүүшын һуури эзэлдэг юм. Советскэ Союз 90 гаран оронтой агаарай замаар холбогдонхой. Ниислэл хотодо һая боложо үнгэрһэн пресс-конференци дээрэ эдэ баримтанууд харуулагдаа һэн.

Граждан авиациин министрэй нэгэдэхи орлогшо Б. Панюков һалбариин хүгжэлтын түүхын эгээл толотомо хуудаһануудтай, мүнөөдэрэйнь ажал хэрэгүүдтэй танилсуулаа.

Тус пресс-конференци юрэ бусаар дүүрээ юм: Москваһаа Горькиий хүрэтэр ниидэхые журналистнуудые уряалаа һэн. Час үнгэрөөд байхада, АН-24 түхэлэй самолёт Волго дээрэхи урданай хотодо буугаа. 60 жэлэй саада тээ агаарай зам эндэ хүрэтэр табигдаһан байгаа бшуу.

(ТАСС).

БИБЛИОТЕКЫН ЗАЛНУУД СОО

Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой олониитын библиотекэ городской эрхим библиотекэнүүдэй нэгэн юм. Эндэ хүдэлдэг коллективэй уншагшадайнгаа захилые саг сооһь дүүргэдэг, тэдээндэ хүндэмүүшэ зохидоор хандадаг һэн тула районой хүн зон библиотекэдэ орожо байха ехэ дуратай. Тэдэнэй дурые һайхан анхарал, ном, журнал болон газетэнүүд татахаһаа гадна, гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн нэгэ темэдэ, нэгэ үйлэ хэрэгтэ, мэдээжэ хүндэ зорюулагдаһан выставкэнүүд һайшаагдана.

«Арбан нэгэдэхи табан жэл» гэжэ нэрлэгдэһэн выставкэдэ улаан-үдынхидэй социалис уялганууд, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые тайлбарилһан ажалай журамые шангадхаха тухай, ажалша коллективүүд тухай СССР-эй Хуули, тэрэшэлэн үзэл сурталай, ниитэ-политическэ хүдэлмэри тухай газетэ болон журналнуудай статьянууд тодорхойгоор хөөрэнэ.

Уран зураг, хүгжэм тухай номууд «Уран һайханай аймагта» гэһэн выставкэдэ табигданхай. Эндэ ородой уран зураашад Шишкин, Левитан, Репин, совет уран зураашад Рерих, Федотов, Налбандян, тиихэдэ совет уран зурагай хүгжэлтэ тухай номуудтай уншагшад танилсаха аргатай байна.

«Ямар мэргэжэл шэлэлтэйб?» гэжэ удаадахи выставкэ нэрлэгдэнэ. Дунда һургуулиин һурагшадта зорюулагдаһан тус выставкэ эгээн мэдээжэ мэргэжэлнүүд тухай хөөрэнэ, хаана, ямар һургуулинуудта тиимэ мэргэжэлдэ һуралтайб гэһэн мэдээсэлнүүдтэй танилсуулна.

Түрэл ороноймнай баялиг хилээмэн тухай материалнууд «Хилээмэндэ дохинобди» гэһэн гаршаг доро жэрынэд. Байгша һарын «Литературна календарь» гэһэн выставкэ совет поэт В. Маяковскиин түрэһөөр 90 жэлэй ойдо зорюулагданхай.

Манай корр.

БЭЛЭДХЭЛ ҺАЙНТАЙ ЖОЛООШОД ХЭР...

Республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи харгыда гэнэ үсал һэргылхэ талаар комиссиин ээлжээтэ зүблөөн болобо. Комиссиин гэшүүд Буряадай транспортна управленидэ, ДОСААФ-ай обкомдо жолоошодые һурган бэлдэхэ асуудал хаража үзэһэн байна. Тус комиссиин 1979 оной июнь һарада абаһан «Республика дотор жолоошодые һурган бэлдэхэ хэрэгтэ дайралдадаг дутуу дундануудтухай» тогтоолые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула дурсагдагша албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд шухала хэмжээнүүдые сат сооһь абаагүй гэжэ зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

Мүнөө тус управленидэ эмхидхэгдэһэн курсанууд һанаһанда хүрэмөөр һуралсалаа эмхидхэнэгүй. Һуралсалайнь программа дүүргэгдэдэггүй хэшээлдээ, ябагшадайнь тоо үсөөн байдаг болошоо гэхэ гү, али жолоошодой курсада һурахаяа ерэгшэдэй зариманиинь элдэб шалтагаанаар һуралсалдаа ерэдэггүй гэжэ шалгалта харуулаа. Тиихэдэ багшанарайнь зүгһөө хэшээлээ муугаар, ёһо тэдысэ үнгэргэхэ ушар али олон үзэгдэдэг байба. Энээнһээ гадна һурагшадай саг соогоо үйлсэ гудамжаар машина жолоодожо һураха, дүршэлтэй болохо хэрэгтэ һаад тойбо татагдана. Жэшээнь, ДОСААФ-ай нэгэдэмэл техническэ һургуулида һурагшадай 50 часай туршада машина жолоодожо һураха сагынь 35-һаа 16-19 час хүрэтэр хороогдонхой.

Мүн Хориин районой спортивно-техническэ клубай, Кабанскын авто-һургуулиин Баргажанай районой филиалай, ДОСААФ-ай бусад райкомуудтай, республикын ДОСААФ-ай спортивно-техническэ клубай һургуулинуудта үнөөшье олон дутуу дунда зүйлнүүд элирүүлэгдэһэн байна.

Буряадай транспортна управлениин һуралсалай комбинадай хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэрингөө дутуу дундануудтай эбсэшэнхэй гэжэ шалгалта элирүүлээ. Жэшээлхэдэ, һуралсалда хэрэглэгдэдэг машинануудайнь динлэнхи олонойнь эбдэрхэй байдаг дээрэһээ курсантнууд машина жолоодожо һураха аргагүйдэнэ. Мүн тэдэнэй һуралсалда харуулан ойлгуулха хуушаршаһан хэрэгсэлнүүд табигдадаг, һуралсалайнь комбинадай начальник Трифонов ажалдаа эдэбхи үүсхэлгүйгөөр хандадаг, дутуу дундатайгаа эбсэшэнхэй гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад тон зүб шүүмжэлээ.

Дурсагдагша хоёр эмхидэ, илангаяа ДОСААФ-ай эмхидэ, инструктор- багшанарынь бэлэдхэл муутай, һуралсалдаа ёһо тэдысэ хандадаг байха юм.

ДОСААФ-ай обком (нүхэр Коржов), Буряадай транспортна управлени (нүхэр Инкеев) гэгшэдые дурсагдаһан дутуу дундануудаа ойрын сагта усадхажа, арадай ажахыда, сэрэгэй албанда мордохо залуушуулай дунда үнгэргэдэг һуралсалай хүдэлмэриие һайжаруулжа, бэлэдхэл һайнтай жолоошодые армида эльгээхэ эрилтэ республикын комиссиин гэшүүд табиһан байна.

СПОРТ

ЭДИР АЯНШАЛАГШАД, ГЕОЛОГУУД МҮРЫСЭБЭ

Республикымнай дунда болон найман жэлэй һургуулинуудай эдир аяншалагшадай отрядууд олон үдэрэй туршада аянда ябажа, районно слёдуудта, геологуудай мүрысөөнүүдтэ хабаадаа һэн. Тэндэ илалта туйлагшад һаяхан Улаан-Үдын районой Ошурково тосхондо үнгэргэгдэһэн хизаар ороноо шэнжэлдэг эдир аяншалагшадай республиканска XXX слёдто хабаадаба. Тодорхойлбол, аяншалагшадай 22 эдир геологуудай 18 команда хоорондоо мүрысэбэ.

Республика доторoo хүүгэдэй аяншалгые эмхидхэгшэ-ветеранууд Г. П. Шестаков, Р. И. Серебрякова, М. Д. Маслов, Е. А Медведева, В П. Воронин, И. Д. Оленников гэгшэд энэ слёдто айлшаар уригдаа һэн.

Слёдой программа үдэр бүри орёо хүндэ боложол байгаа. Шалгалтын-хабсаргагдаһан замда эгээн һайн бэлдэлгэтэй Улаан-Үдэ хотын 49-дэхи дунда һургуулиин, 1-дэхи интернат-һургуулиин болон Бэшүүрэй 2-дохи дунда һургуулиин һурагшад илаба.

Спортивнаар зүг бэдэрэлгын замда хүбүүдэй дунда С. Казаков, Ж. Корогодин, А. Емельянов (49-дэхи дунда һургуули), басагадай дунда И. Буянтуева, Т. Бадмацыренова (1-дэхи интернат-һургуули), О. Липина (Улаан-Үдэ хотын 1-дэхи дунда һургуули) гэгшэд эрхимлэһэн байба.

Слёдто хабаадагшад «Аяншалагша-83» гэһэн конкурсдо өөһэдыгөө тон һайн талаһаа харуулаа. Тиигэбэшье тэдэнэй дундаһаа Зэдын районой Петропавловкын дунда һургуулиин эдир аяншалагшад булюу байба. Энэл конкурсдо Загарайн районой Шэнэ Элхиин, Улаан-Үдэ хотын 49-дэхи, Гусиноозерск хотын 1-дэхи дунда һургуулинуудай һурагшадай һонирхолтой материалнуудые асарһаниинь һайшаалтай.

Слёдто командна тоосоогоор Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой 49-дэхи дунда һургуули нэгэдэхи, Железнодорожно районой 1-дэхи интернат-һургуули хоёрдохи, Загарайн районой Шэнэ Элхиин дунда һургуули гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

Эдир геологуудай мүрысөөндэ 9-дэхи класс дүүргэһэн һурагшад хабаадаа. Геологуудай замда Закаменск хотын 3-дахи дунда һургуулиин һурагшад В. Нимаева, П. Никитков гэгшэд урагшатай байба. Шэнэ Элхиин эдир геолог С. Дмитриев минералоги болон петрографяар эрхим бэрхэ мэдэсэтэй байһанаа харуулаа. Геологуудай мүрысөөндэ Железнодорожно районой 42-дохи дунда һургуулиин һурагшад командна тоосоогоор илагшад болобо.

Мүрысөөндэ илаһан эдир геологууд суглуулагдамал командада орожо, байгша оной август һарын 22-һоо 27 хүрэтэр Байкальск хотодо үнгэргэгдэхэ эдир геологуудай Бүхэсоюзна VI слёдто республикынгаа нэрэ хүндые хамгаалха юм.

О. ИОСИФОВ.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» июлиин 23-да үнгэргэгдэһэн 30-дахи тираж.

«49-һөө 6-ень таaxa». 3 — бобслей, 5 — бүхэ барилдаан, 15 — байдарка ба каноэгээр һэлюурдэлгэ, 24 — гарай бүмбэгэ, 27—һур харбалта, 31 — фехтовани.

«36-һаа 5-ень таaxa», 9 — велоспорт шоссе, 14 — академическэ һэлюурдэлгэ, 19 — санын урилдаан, 31—фехтовани, 33—футбол.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Таряа хуряалгые ургуулан» — түрүү бэшэг. Фермэ бүхэндэ — бардам хүрэхэ тэжээл. Үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ бүхы хүсэнүүдээ элсүүлэе! «Эхэнэрнүүдэй тракторна бригада түрүүлнэ» — Ю. Коркиной статья. «Зохид саг үнгэрхэнь» — хүдөө ажахын шэнжэлэл. Анхарагты: түрүү дүй дүршэл. «Рассвет» туршалта хэнэ» — А. Дымовэй корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал: экономикые хүтэлбэрилгэ. «Коммунистнууд түрүү» —Н. Федотовой статья. Буряадай суута хүбүүд, басагад. «Олон жэлдэ зуутанай зэргэдэ» — Н. Дегтярёвой статья. Ажахы эрхилэлгын оньһон: голодоһогүй технологёор. «ФБЛ хүсэндөө хүрэхэнь»—О. Кедровой статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Драматургида дуратайгаар, харагшадта хүндэтэйгөөр»—Ленинградта үнгэргэгдэһэн гастрольнууд тухай Ч. Гомбоиной статья. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Техническэ мэргэжэл олгодог училищада орохо гуримууд тухай соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40— Үглөөнэй гимнастика. 9.55— Спортивна мэдээсэл. 10.10 — Баримтата фильм. 10.40 —Мультфильмнүүд. 11.10—«Соль земли»— уран һайханай фильм (2-дохи сери). 12.15 — «Зелена Гурада» (ПНР) ухибүүдэй уран һайханай коллективүүдэй концерт. 12.50 — Шэнэ һонин (12.55 хүрэтэр). 15.15—Шэнэ һонин. 15.35— Баримтата фильмүүд. 16.25— Ф Пулсык. Хүгжэм. 16.40—«Шатарай һургуули».

Улаан-Үдэ. 17.15 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 17.45 — Александр Невский» — уран һайханай фильм. 19.30 — Баримтата фильм. 19.45 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Хүн — Хойто зүгтэ». Политическэ шэнжэлэгшэ В. П. Бекетов дамжуулгые хүтэлхэ.

Улаан-Үдэ. 20.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар).

Москва. 20.50 — «Соль земли» — уран һайханай фильм (3-дахи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Умри на коне» — уран һайханай фильм. 23.50 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 00.05 — СССР-эй зунай VIII Спартакиадада. 00.30 — Спортивна мэдээсэл.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Во имя жизни» — уран һайханай фильм. 11.00 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.50 —Испан хэлэн. 12.20 — «Эжын һургуули». 12.50 — Дохёогоо үгыт, горнистнар». 13.35 — СССР-эй арадуудай зунай VIII Спартакиада. Дүрэ буляалдалгын барилдаан. 14.05 — Һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 14.25 — «А. Литвиненко дуулаха». 14.45 — «Соленый пес» — уран һайханай фильм. 15.55 —Фильм-концерт. 16.25 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.30 — «Нажар сагай дулаанда». 16.50 — Мультфильм.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ. ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54—54, зам редактора—2-68-08, зам редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни — пропаганды 2-56-23 промышленности и строительст. ва—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58 культуры и школ—2-60-21 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 выпускающие—2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Гос... ственного комитета Бурятской АСС... делам издательств полиграфии и к... ной торговли. г. Улан-Удэ, ул. Лени... Н-04582 Заказ № 172. Индекс ...